Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

2021 ЙИЛ – ЁШЛАРНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ВА АҲОЛИ САЛОМАТЛИГИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган • WWW.XS.UZ • E-mail: Info@xs.uz • 2021 йил 4 май, № 93 (7873) Сешанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

ОЛИМПИЯ ЎЙИНЛАРИГА ТАЙЁРГАРЛИК ИШЛАРИ КЎРИБ ЧИҚИЛДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 3 май куни ёзги Олимпия ва Паралимпия ўйинларига тайёргарлик жараёнига оид тақдимот билан танишди.

Япония пойтахти Токио шаҳрида бўлиб ўтадиган мазкур нуфузли мусобақага спортчиларимизни тайёрлаш учун кенг шароит яратилган эди. Юқори малакали мутахассислар жалб қилиниб, юзлаб ўқув-машғулотлар ташкил этилди. Бугунги кунгача спортчиларимиз ёзги Олимпия ўйинларига 41 та, Паралимпия ўйинларига 16 та йўлланма олган.

Тақдимотда Олимпия ва Паралимпия ўйинларига тайёргарлик ҳолати танқид қилиниб, қониқарсиз деб баҳоланди. Май — июль ойларидаги мусобақаларда яна йўлланмаларни қўлга киритиш учун спортчилар ва уларнинг жамоасини қўллаб-қувватлаш зарурлиги таъкидланди. Спортчиларга хизматларни кучайтириш, уларни ҳар томонлама рағбатлантириш бўйича кўрсатмалар берилди.

Федерациялар фаолиятини такомиллаштириб, жалб қилинган малакали спорт менежерлари билан бирга олимпиадачиларнинг жисмоний, тиббий ва психологик ҳолатини яхшилаш учун ҳар бир спорт тури бўйича алоҳида дастурлар ишлаб чиқиш вазифаси қўйилди.

ЎзА.

Брифинг

МУҲИМ СИЁСИЙ ВОҚЕА ВА ТАДБИРЛАР РИВОЖИ

Миллий матбуот марказида Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизматининг навбатдаги брифинги ташкил этилди.

Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси раҳбарининг ўринбосари — Президент Матбуот котиби Шерзод Асадов ўтган ҳафта давлатимиз раҳбари иштирокида ўтказилган ҳамда жорий ҳафта кутилаётган расмий тадбирлар ҳақида журналистларга маълумот берди.

Қайд этилганидек, ўтган ҳафтадаги воқеалар аввалгилардан-да кўп ва сермазмун бўлди. Хусусан, давлатимиз раҳбари кўп қаватли уйларга хизмат кўрсатишни яхшилаш бўйича тақдимот билан танишиб, аҳолига ўз вақтида ҳамда сифатли хизмат кўрсатиш, бунинг учун, аввало, ҳисоб-китобни тўғри йўлга қўйиш бўйича топшириқ берди. Брифингда таъкидланганидек, бу йил ҳам кўплаб тураржойлар қурилиб, эски уйларнинг коммунал тармоқларини таъмирлашга катта маблағ ажратилади.

Эркин иқтисодий зоналар ва кичик саноат зоналари бўйича йиғилиш ҳам таҳлилий руҳда ўтказилгани айтилди. Маълумки, бу зоналарда юзлаб корхоналар фаолият юритяпти. Улар учун ажратилган ерларнинг бир қисми бўш, ҳали лойиҳалар жойлаштирилмаган. Шу боис Президентимиз ушбу майдонларга қўшимча электр, газ, сув тармоқлари тортиш, йўл қуриш бўйича кўрсатмалар берди. Бунинг учун 1 триллион 600 миллиард сўм маблағ йўналтириладиган бўлди.

Шунингдек, Президентимиз Шавкат Мирзиёев Хитой Халқ Республикаси Раиси Си Цзиньпин билан телефон орқали мулоқот қилиб, ўзаро суҳбатда савдо-иқтисодий ҳамкорлик масалаларига алоҳида эътибор қаратилгани, пандемия шароитига қарамасдан, жорий йил бошидан ўзаро савдо ҳажми 33 фоизга ўсгани қайд этилди. Яқин йилларда товар айирбошлаш ҳажмини 10 миллиард долларга етказиш мақсад қилинган.

Ўтган ҳафта давлатимиз раҳбари Туркманистонга ташриф буюриб, Президент Гурбангули Бердимуҳамедов билан учрашди. Шунингдек, Тожикистон билан Қирғизистон чегарасида вазият кескинлашгани сабабли Юртбошимиз яқин қўшни ва қардош сифатида Қирғизистон ҳамда Тожикистон Президентлари билан доимий мулоқотда бўлиб турди, барча баҳсли масалаларни дўстлик, яхши қўшничилик ва шериклик руҳида, конструктив ҳамда ишончга асосланган мулоқот орқали биргаликда ҳал қилишга чақирди.

➡ 2

Фракцияларда

ҚИЗҒИН МУНОЗАРАЛАР, КОНСТРУКТИВ ЕЧИМЛАР

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияларда бир қатор долзарб ўзгаришларни назарда тутаётган қонунлар лойиҳалари муҳокама қилинди. Айрим янгиликлар жамоат тартибини сақлаш масалаларига оид бўлса, айримлари тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлашга дахлдор. Ҳар бир фракция ўз сайловчилари манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган таклифларини илгари сурди.

Дастлаб маъмурий, сўнгра жиноий жавобгарлик таклиф этилмоқда

Кеча Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзЛиДеП фракциясининг навбатдаги йиғилишида депутатлар томонидан кўриб чиқилган дастлабки ҳужжат — “Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига ўтиш муносабати билан бухгалтерия ҳисобини тартибга солиш тизимини такомиллаштиришга қаратилган Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳаси бўлди.

Депутатларнинг фикрича, қонун лойиҳасининг қабул қилиниши мамлакатимизда молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари (МҲХС)ни сифатли қўллашни таъминлаш, мансабдор шахсларнинг МҲХСни жорий этишда жавобгарлигини ошириш, молиявий ҳисоботни эълон қилиш муддатларини қисқартириш ва молиявий ҳисоботни ўз вақтида тайёрлаш ҳамда эълон қилишга олиб келади.

Қизғин баҳс-мунозаралардан сўнг мазкур қонун лойиҳаси биринчи ўқишда маъқулланди.

“Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳаси ҳам қизғин баҳсларга сабаб бўлди.

Маълум қилинишича, ўрганишлар амалдаги қонунчиликда кучли таъсир этувчи моддаларнинг ноқонуний муомаласи билан боғлиқ қилмишларни малакалашда бир қатор муаммолар мавжудлигини кўрсатмоқда. Жумладан, бугунги кунда таъсири кучли моддалар билан қонунга хилоф равишда муомала қилганлик учун жавобгарлик Жиноят кодексининг турли моддаларида назарда тутилган.

➡ 2

Ҳафталик

Пойтахтимиздаги Ёшлар ижод саройида “Янги Ўзбекистон. Янги нигоҳ” миллий медиа дастури доирасида ташкил этилган Ёшлар медиа ҳафталигининг очилиш маросими бўлиб ўтди.

ЁШЛАРНИ ЖИПСЛАШТИРГАН УЧРАШУВЛАР

Тадбирни ўтказишдан бош мақсад — мамлакатимиздаги иқтидорли ёшларни аниқлаш, қўллаб-қувватлаш, амалга оширилаётган ислоҳотлар, юз бераётган ижобий ўзгаришларни оммавий-ахборот воситалари ҳамда ижтимоий тармоқларда фаол ва холис ёритишда ёшлар иштирокини кучайтириш, шунингдек, юртимизда сўз ва ахборот эркинлигини таъминлашга кўмаклашишдан иборат.

Тадбир Ўзбекистон Электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси, Олий Мажлис ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди маблағларини бошқариш бўйича парламент комиссияси, YUNESKO ишлари бўйича комиссия, Журналистика ва оммавий коммуникациялар университети, Ўзбекистон Кинематография агентлиги, Ўзбекистон ёшлар иттифоқи ҳамкорлигида ташкил этилди. Унда Олий Мажлис Сенати аъзолари ҳамда Қонунчилик палатаси депутатлари, миллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари ходимлари, давлат ҳамда жамоат ташкилотлари матбуот хизматлари раҳбарлари, дипломатик корпус ва халқаро ташкилотлар вакиллари ҳам иштирок этмоқда.

Маросимда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси раҳбари ўринбосари — Президент Матбуот котиби Шерзод Асадов, Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Азиз Абдуҳакимов сўзга чиқиб, йиғилганларни 3 май — Жаҳон матбуоти эркинлиги куни ҳамда медиа ҳафталик билан қутлади.

Тадбир доирасида махсус учрашувлар ва маҳорат дарслари, “Янги Замон” ахборот-таҳлилий дастури янги павильонининг очилиш маросими, “Янги Ўзбекистон — янги медиа. Муваффақият сири” мавзуида мамлакатнинг таниқли журналистлари ҳамда медиа экспертлари иштирокида очиқ мулоқот, тренинглар, “Шум бола — 2021” халқаро кинофестиваллари бўлиб ўтиши режалаштирилган.

Медиа ҳафталик тадбирлари 7 майга қадар давом этади.

«Халқ сўзи».

Янги Ўзбекистоннинг янги тарихи

ТИНЧЛИКПАРВАР ЎЗБЕКИСТОН

МИНТАҚА ТАҚДИРИ ВА ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА МУҲИМ АҲАМИЯТ КАСБ ЭТМОҚДА

“Соғлом фикр ғалабаси, дипломатик ғалаба”. Бундан 55 йил аввал Ўзбекистон пойтахтида бўлиб ўтган музокаралар ва улар натижасида имзоланган ҳужжат — Тошкент декларациясига ана шундай баҳо берилган эди. Ўшанда эришилган келишув иккинчи Ҳиндистон — Покистон урушига нуқта қўйган ва улкан минтақада тинчлик ўрнатилган эди. Томонлар жанговар ҳаракатларни тўхтатишиб, қўшинларини можародан аввалги позицияларига қайтаришган, дипломатик муносабатларни тиклаган эдилар.

Дарҳақиқат, Тошкентнинг тинчлик жараёнидаги роли улкан. У томонларнинг етакчиларига музокара майдони бўлиб хизмат қилган ва мулоқот учун шароит яратиб берган. Ва бу саъй-ҳаракатлар муваффақиятга олиб келган.

Замонавий Ўзбекистонда эса ушбу тажриба Президент Шавкат Мирзиёевнинг сиёсати туфайли янгича мазмун касб этди. Мамлакатимиз Марказий Осиёда яхши қўшничилик муҳитини мустаҳкамлашга қаратилган чора-тадбирларни амалга оширмоқда, бутун минтақа бўйлаб можароли вазиятларни тартибга солишда энг муҳим ташаббускор бўлмоқда.

Асосли, тизимли ва жадал ҳамкорлик

“Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон Президенти бўлиб сайланганидан кейин ушбу мамлакат сиёсатида чинакам янги эра бошланишини ҳеч ким тасаввур ҳам қилмаган эди”, деб ёзади Теҳрон университети профессори, Евроосиё бўйича мутахассис Баҳрам Амираҳмадиан Эроннинг “Shargh” нашридаги мақоласида.

Эксперт сўз юритаётган янги эра одатда инқилобий ларза билан бирга кечади. Ўзбекистонда эса инқилобий тус олгани ислоҳотлар бўлди. Дунё сари очилган республика ўз ташқи сиёсатида устуворлик касб этган жиҳатларни белгилаб олди. Биринчи галда бу қўшни мамлакатлар билан муносабат эди.

Ислоҳотларнинг беш йиллик дастури бўлган Ҳаракатлар стратегияси шундай пухта ўйланган, ўзаро манфаатли ва конструктив ташқи сиёсатни рўёбга чиқариш вазифасини қўйдики, у давлатимиз мустақиллиги ва суверенитетини янада мустаҳкамлаш, Ўзбекистон атрофида хавфсизлик, барқарорлик ҳамда яхши қўшничилик камарини яратиш, унинг халқаро имижини яхшилашга йўналтирилгандир.

➡ 2

ИЖОДИЙ ИЗЛАНИШЛАР ЭЪТИРОФИ

Пойтахтимизда журналистика соҳасидаги “Олтин қалам” XV миллий мукофоти ғолибларини тақдирлашга бағишланган тантанали тадбир бўлиб ўтди.

Танлов

Унда таъкидланганидек, мамлакатимиз тараққиётини янги босқичга кўтаришда журналистика соҳасини тубдан ислоҳ қилиш ва ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинаётган ҳужжатлар оммавий ахборот воситаларининг эркин фаолият юритишини таъминлашга хизмат қилиб, уларнинг юртимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ўзгариш ҳамда янгиланиш жараёнларининг мазмун-моҳиятини жамоатчиликка етказиш, шу билан бирга, жойлардаги ижтимоий муаммолар, хато ва камчиликларга аҳоли ҳамда масъул идоралар эътиборини қаратишига имкон яратмоқда.

Бугун мамлакатимизда 1,8 мингдан ортиқ оммавий ахборот воситалари фаолият кўрсатмоқда, уларнинг 60 фоиздан зиёдини нодавлат медиа тузилмалар ташкил этади. Интернет тармоғида оммавий ахборот воситаси сифатида рўйхатдан ўтиб, фаолият юритаётган веб-сайтлар сони 630 тага етди.

➡ 3

«ТОЖИКЛАР ТАРИХ КЎЗГУСИДА»

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида 3 май куни Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмоннинг ўзбек тилида чоп этилган “Тожиклар тарих кўзгусида” номли китоби тақдимоти бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги ва Тожикистоннинг мамлакатимиздаги элчихонаси ҳамкорлигида ташкил этилган тақдимот маросимида давлат ва жамоат ташкилотлари, дипломатик корпус вакиллари, олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчилари, талабалар иштирок этди.

Тожик халқи ҳаётининг барча жиҳатини ўзида мужассам этган мазкур китоб ўзбек тилига таржима қилингани халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тобора мустаҳкамланиб бораётганидан далолатдир.

➡ 3

Муносабат

АҲОЛИ БАНДЛИГИГА ЭРИШИШ — ДОЛЗАРБ МАСАЛА

Нафақат Ўзбекистон, балки дунёнинг аксарият мамлакатлари учун ҳам бандлик масаласи ўта долзарб бўлиб қолмоқда. Шу сабабли кейинги йилларда юртимизда янги иш ўринлари яратиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш доимий эътибор марказида. Яъни одамларни ишли қилишнинг замонавий ечимларини топиш чоралари кўрилмоқда.

Албатта, бу ўз-ўзидан бўлмайди, бунинг учун, аввало, соҳани тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий базани яратиш, мавжудларини бугунги кун талаби даражасида такомиллаштириш керак бўлади.

Президентимизнинг шу йил 28 апрелдаги “2021 йилда янги иш ўринларини ташкил этиш ва аҳоли бандлигига кўмаклашиш бўйича Давлат дастури тўғрисида”ги қарори ана шу эзгу мақсадга қаратилгани билан ҳам алоҳида аҳамиятга эга. Янаям аниқроқ айтадиган бўлсак, ушбу ҳужжатда аҳоли бандлигини таъминлашга асосан, ёшлар ҳамда хотин-қизлар, меҳнат бозорига илк бор кириб келаётган битирувчилар бандлигини таъминлашга кенг урғу берилган. Оддий айтганда, аҳоли бандлиги ва даромадини ошириш мақсадида ишсизлар, айниқса, ёшлар ҳамда хотин-қизлар бандлигига эришиш юзасидан янги таъсирчан механизмлар жорий этилади. Янги иш ўрни очмоқчи бўлаётган тадбиркорлик субъектлари янада қўллаб-қувватланади ва рағбатлантирилади.

➡ 3

ҚИЗҒИН МУНОЗАРАЛАР, КОНСТРУКТИВ ЕЧИМЛАР

1

Қонун лойиҳаси билан Жиноят кодексига таркибида кучли таъсир қилувчи моддалар бўлган дори воситаларининг ноқонуний муомаласи учун тўғридан-тўғри жиноий жавобгарликни белгилаш, бундай дори воситаларини рецепт бўйича чакана реализация қилиш тартибини бузганлик учун дастлаб маъмурий, сўнгра жиноий жавобгарликни сақлаб қолиш таклиф этилмоқда.

Фракция аъзолари қонун лойиҳаси муҳокамаси жараёнида унинг қабул қилиниши аҳоли саломатлигини асраш, кучли таъсир этувчи моддаларнинг ноқонуний муомаласига чек қўйишга хизмат қилишини инобатга олиб, уни биринчи ўқишда концептуал жиҳатдан маъқуллашди.

Лойиҳа иккинчи ўқишда маъқулланди

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги “Миллий тикланиш” демократик партияси фракцияси йиғилишида депутатлар дастлаб “Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида”ги Қонунга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳасини муҳокама қилди.

Маълумки, амалдаги қонун дастлаб 1991 йилда, сўнг 1998 йилнинг 1 майида янги таҳрирда қабул қилинган. Табиийки, айрим моддалар бугунги кун талабларига жавоб бермай қолди.

Шу боис мазкур қонун лойиҳаси қайтадан тайёрланди ва унда учта манбага таянилди: миллий, хорижий ҳамда халқаро стандартлар. Лойиҳа жамоатчилик муҳокамасига қўйилгач, 500 дан кўп таклифлар келиб тушди ва уларнинг аксарияти инобатга олинди.

Фракция аъзоларининг қайд этишича, лойиҳада виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар фаолияти билан боғлиқ айрим саволларга ечим топилмоқда. Диндорларнинг диний эътиқоди билан боғлиқ ҳис-туйғуларини ҳақоратлашга йўл қўйилмаслиги кафолатланмоқда. Шу билан бирга, қонунчиликка риоя қилмаган диний ташкилотларнинг фаолиятини тўхтатиб қўйиш ҳамда чеклаш қоидалари белгиланмоқда.

Қонун лойиҳаси билан диний ташкилотларни давлат рўйхатидан ўтказиш тартиби енгиллаштирилиб, амалдаги қонундан бир қатор чекловлар олиб ташланяпти. Шунингдек, диний ташкилотларга қўшимча кафолатлар ҳам лойиҳада ўз аксини топмоқда. Хусусан, қонун бузилишига йўл қўйган диний ташкилотлар фаолиятини вақтинча тўхтатиб туриш фақат суд тартибида амалга оширилиши ва уларга аниқланган камчиликни бартараф этиш учун 6 ойгача муддат берилиши каби қўшимча кафолатлар белгиланмоқда.

Депутатлар қонун лойиҳасини ижобий баҳолаб, лойиҳани иккинчи ўқишда маъқуллашди.

Солиқ кодексига қандай ўзгартишлар киритиляпти?

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги “Адолат” СДП фракциясининг навбатдаги йиғилишида тадбиркорлик субъектларини янада қўллаб-қувватлаш, коронавирус пандемияси ҳолатларининг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш ҳамда аҳоли даромадларини қўллаб-қувватлашга қаратилган “Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳаси биринчи ўқишда кўриб чиқилди.

У бир қатор имтиёз ва преференцияларни назарда тутади.

Хусусан, Солиқ кодексининг 369-моддасига киритилаётган қўшимчаларга биноан, олис ва чекка ҳудудларда жойлашган бюджет ташкилотлари ва давлат олий таълим муассасалари битирувчилари орасидан бакалавр ёки магистратурани тамомлаганидан сўнг уч йил давомида қабул қилинган ходимларга тўланадиган бир марталик бошланғич ёрдам пули ҳамда уй-жой ижараси учун ҳар ойлик пул компенсацияси жисмоний шахсларнинг жами даромадига киритилмайди. Бу имтиёзлар битирувчиларни қўллаб-қувватлаш билан бирга, жойлардаги кадрларга бўлган эҳтиёжнинг маълум даражада қондирилишига ҳам хизмат қилади.

Яна бир янгиликка кўра, 2021 йил 31 декабргача бўлган давр учун туроператорлар, турагентлар ва туризм соҳасида меҳмонхона хизматлари кўрсатувчи субъектлар фойда солиғи ставкалари белгиланган солиқ ставкаларига нисбатан 50 фоизга камайтириб ҳисобланган ҳолда тўлаши, юридик шахсларнинг мол-мулкидан олинадиган солиқни ҳамда юридик шахслардан олинадиган ер солиғини тўлашдан озод қилиниши белгиланмоқда. Бу қўшимчалар соҳага пандемиянинг салбий таъсирини юмшатиб, ички ва зиёрат туризмини ҳам янада ривожлантиришга замин яратади.

Қонун ташаббускорларидан изоҳ сўралди

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги Ўзбекистон Халқ демократик партияси фракциясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

Депутатлар томонидан барча қонун лойиҳалари бўйича таклиф-мулоҳазалар билдирилди. “Давлат божи тўғрисида”ги Қонунга ўзгартиш киритиш ҳақидаги қонун лойиҳаси муҳокамаси қизғин баҳс-мунозараларга сабаб бўлди.

Хусусан, фракция аъзолари маиший чиқиндиларни тўплаш, олиб чиқиб кетиш борасида хизмат кўрсатувчи “Тоза ҳудуд” ташкилотлари мижозлар билан эмас, маҳалла фуқаролар йиғинлари билан оммавий шартнома тузганликлари, суд йўли билан қарздорликни ундириш масаласида бу ҳолат амалдаги қонун ҳужжатларига нечоғли тўғри келиши хусусида қонун ташаббускорларидан изоҳ сўради.

Бундан ташқари, депутатлар маиший чиқиндиларни ташиш хизмати бўйича вужудга келган аҳолининг 300 миллиард сўмдан ортиқ дебитор қарздорлиги қанчалик асосли экани билан қизиқди. Боз устига “Тоза ҳудуд” корхонаси кириб бормаган ҳудудлар аҳолисининг ҳам маиший чиқиндилар ташишга оид асоссиз қарздор бўлиб қолганлиги ҳолатлари мавжудлиги депутатларнинг эътирозига сабаб бўлди.

— Уйлашимизча, қонун лойиҳасини қўллаб-қувватлашимиз керак. Чунки соҳа жуда аянчли аҳволга тушиб қолган, — дейди фракция аъзоси Улуғбек Вафоев. — Хизмат кўрсатувчи ташкилотлар фаолияти мижозлардан тушадиган маблағларга асосланган. Моддий техникани мустаҳкамлашдан тортиб, хизмат кўрсатишгача бўлган харажатларнинг барчаси пул тушумига боғлиқ. Бизнингча, ҳозир муҳокама этаётганимиздан муқобил таклиф йўқ. Шу боис тизим ташкилотларига миллиардлаб қарзларни ундириш имконини беришимиз керак. Акс ҳолда, соҳанинг аҳволи янада оғирлашади.

Қизғин муҳокамалардан сўнг қонун лойиҳаси моддама-модда овозга қўйилди ва иккинчи ўқишга киритиш учун маъқулланди.

Имтиёзлардан оқилона фойдаланайлик

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги Ўзбекистон Экологик партияси фракциясининг навбатдаги йиғилишида кенг қамровли ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ислоҳотларнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлашга қаратилган қонун лойиҳалари кўриб чиқилди.

Депутатлар “Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳасини биринчи ўқишда муҳокама қилди.

Таъкидланганидек, лойиҳада тадбиркорлик субъектларини янада қўллаб-қувватлаш, коронавирус пандемиясининг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш ҳамда аҳоли даромадларини қўллаб-қувватлаш каби нормалар ўз аксини топмоқда.

Қонун лойиҳаси билан электр двигатель орқали ҳаракатланадиган автомототранспорт воситаларини сотиб олиш ва (ёки) Ўзбекистон Республикаси ҳудудига вақтинча олиб кириш учун йиғим тўлашдан озод этилиши. Шунингдек, Қорақалпоғистон Республикаси ҳар бир шаҳар ҳамда туманларининг ўзига хос “ўсиш нуқтаси” деб аниқланган фаолият йўналишлари бўйича янгидан ташкил этиладиган тадбиркорлик субъектларига 2024 йил 1 январга қадар фойда ва сув солиқлари бўйича 50 фоизлик имтиёз берилмоқда. Тадбиркорлар бу имтиёзлардан оқилона фойдаланган тақдирда солиқлардан иқтисод қилинган маблағ ҳисобидан фаолиятини янада кенгайтириш имконияти яратилади.

Лойиҳа билан Солиқ кодексига ҳам ўзгартишлар киритиляпти. Яъни кодекснинг 369-моддасига киритилаётган қўшимчаларга биноан олис ва чекка ҳудудларда жойлашган бюджет ташкилотлари ва давлат олий таълим муассасалари битирувчилари орасидан бакалавр ёки магистратурани тамомлаганидан сўнг уч йил давомида қабул қилинган ходимларга тўланадиган бир марталик бошланғич ёрдам пули ҳамда уй-жой ижараси учун ҳар ойлик пул компенсацияси жисмоний шахсларнинг жами даромадига қўшилмайдиган даромадлар тоифасига киритилади.

Фракция аъзоларининг таъкидлашича, қонун лойиҳасининг қабул қилиниши, коронавирус пандемияси ҳолатларининг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш ҳамда аҳоли даромадларини қўллаб-қувватлашга, соҳадаги муносабатларни тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни такомиллаштиришга хизмат қилади.

Қонун лойиҳаси фракция аъзолари томонидан маъқулланди.

Йиғилишларда кун тартибига киритилган қонун лойиҳалари атрофлича муҳокама этилди ва фракцияларнинг тегишли қарорлари қабул қилинди.

«Халқ сўзи».

МУҲИМ СИЁСИЙ ВОҚЕА ВА ТАДБИРЛАР РИВОЖИ

1

30 апрель куни давлатимиз раҳбари Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюроси директори Маттео Мекаччи бошчилигидаги делегацияни қабул қилди. Бу Маттео Мекаччининг бюро директори сифатидаги илк хорижий сафарларидан бири, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатларига эса биринчи ташрифи бўлди.

— Эътиборингизни қаратишни истардим, охирги ойда Президентимиз ЕХҲТнинг нуфузли вакили билан иккинчи бор учрашди, — деди Ш. Асадов. — 14 апрель куни Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг амалдаги раиси Анн Линде билан учрашув бўлган эди. Бу ҳам Ўзбекистондаги демократик ислоҳотларга жаҳон ҳамжамияти катта қизиқиш билан қараётганидан далолат. Яқин ҳафта ичида эса юртимизга Демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюронинг дастлабки миссияси келиши кутилмоқда.

Брифингда давлатимиз раҳбари раислигида ҳудудларда маҳаллий саноатни ривожлантириш чора-тадбирлари муҳокамаси бўйича видеоселектор йиғилиши ўтказилиб, унда хом ашё базаси ҳамда салоҳиятидан келиб чиқиб, туманларни қурилиш материаллари ва бошқа саноат маҳсулотларига ихтисослаштириш, ички талабни ўрганиш асосида уларни ишлаб чиқарувчи корхоналар ташкил этиш бўйича вазифалар белгилангани ҳақида ҳам маълумот берилди.

Тадбирда қайд этилганидек, ўтган ҳафта мамлакатимиздаги инсонпарварлик сиёсатининг, муборак Рамазон кунларидаги яна бир хайрли ишнинг гувоҳи бўлдики, бу — “Меҳр-5” операцияси. Ушбу операция натижасида юртимизга Яқин Шарқдан 93 нафар юртдошимиз — аёллар ва болалар олиб келинди. Шу пайтгача 5 та операция натижасида 430 дан ортиқ ватандошларимиз Яқин Шарқ ва Афғонистондаги қуролли тўқнашувлар зоналаридан қайтарилгани айтиб ўтилди.

Ҳафта тадбирлари шанба куни ҳам давом этди. Давлатимиз раҳбари Тошкент вилоятининг Қибрай туманида барпо қилинаётган 104 гектарлик боғ ҳудудига ташриф буюрди. “Янги Ўзбекистон” деб номланган ушбу боғ тарихий, айни пайтда келажакка дахлдор мажмуа бўлиб қолади. Келгусида пойтахтимиз экологиясига катта ижобий таъсир кўрсатадиган яшил ҳудуд вазифасини ўтайди.

Шу билан бирга, брифингда жорий ҳафтанинг муҳим расмий тадбирлари ҳақида ҳам қисқача маълумот бериб ўтилди.

Жумладан, коррупцияга қарши курашиш масалалари бўйича видеоселектор ўтказилиши режалаштирилган. Унда давлат органлари раҳбарлари, ҳокимларнинг ҳисоботлари эшитилади.

— Охирги вақтларда кузатилаётган воқеаларни, фош бўлаётган коррупцион ҳолатларни эшитяпсизлар, — деди Президент Матбуот котиби. — Бу ҳақда аввалги селекторларда ҳам айтилди. Мазкур масала доимий назоратда ва яқин орада алоҳида селектор ташкил этилаётгани ҳам коррупцияга қарши курашиш муросасиз тус олаётганини билдиради.

Шунингдек, чет тилларини ўқитиш тизимини такомиллаштириш, Токио Олимпиадасига спортчиларимизни тайёрлаш масалалари бўйича йиғилишлар ҳамда қишлоқ хўжалиги техникаси корхоналарини трансформация қилиш бўйича тақдимот ўтказилиши ҳам кўзда тутилган.

Якунда Ш. Асадов барча ОАВ ходимларини Жаҳон матбуоти эркинлиги куни билан табриклаб, журналистларни қўллаб-қувватлаш, сўз эркинлиги, умуман, инсон ҳуқуқларини таъминлаш бўйича ишлар изчил давом эттирилишини билдирди, шунингдек, Президент Матбуот хизмати томонидан тайёрланган видеоролик намойиш қилинди.

Раҳим ШЕРҚУЛОВ
(«Халқ сўзи»).

ТИНЧЛИКПАРВАР ЎЗБЕКИСТОН

МИНТАҚА ТАҚДИРИ ВА ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА МУҲИМ АҲАМИЯТ КАСБ ЭТМОҚДА

1

Яқинда Россия Федерациясининг ҳукумат нашри бўлган “Российская газета” замонавий Ўзбекистоннинг ташқи сиёсатига бағишланган мақола чоп этди. Унинг муаллифи — тарих фанлари номзоди, Россия ФА Шарқшунослик институтининг Марказий Осиё, Кавказ ва Урал-Волгабўйини ўрганиш маркази илмий ходими Александр Воробьев. У Ўзбекистоннинг халқаро майдондаги йирик давлатлар — Россия, Хитой, АҚШ ва Евроиттифоқ, Евроосиёнинг бошқа давлатлари, масалан, Туркия ҳамда Покистон билан алоқалари сезиларли даражада жадаллашгани, шунингдек, ҳалқаро ташкилотлар доирасидаги ишларни бошқа давлатлар билан умумий муаммоларни ҳал этиш бўйича ҳамкорлик қилиш мақсадида янада фаоллаштираётганини қайд этар экан, кейинги бир неча йилда ташқи сиёсатдаги яна бир йўналиш юз бераётган ўзгаришларга эътибор қаратди.

— *Тошкентнинг Марказий Осиёдаги энг яқин қўшнилари билан ҳамкорликка нисбатан ёндашуви ўзгарди, — деб ёзади эксперт. — Бу муносабатлар янада тизимлироқ ва жадалроқ бўлди. Қирғизистон ва Тожикистон билан алоқаларда мавжуд бўлган тугунларни ечиш, Қозоғистон ва Туркманистон билан эса конструктив мулоқотни янада жадаллаштириш бўйича Тошкентнинг интилишлари кўриниб турибди.*

Албатта, мамлакатимиз ҳам, минтақадаги бошқа давлатлар ҳам илгари бирбирига нисбатан очиқ тажовузкор сиёсат юритган эмас. Лекин Шавкат Мирзиёев таклиф этган ёндашувнинг ўзига хос фарқлари бор. Ассосийси, 70 миллион аҳоли яшайдиган минтақада хавфсизликни таъминлаш бўйича масъулиятни бошқаларга юкламасдан биринчи галда шу давлатларнинг ўзи ишлаши керак. Афсуски, жаҳон тарихида шундай воқеалар бўлган. У ёки бу минтақадаги тинчлик ва фаровонлик масалалари учинчи томонга бериб қўйилган. Натижада жойларда тўқнашувлар юз берган ва халқаро ташкилотлар то ҳаракатга тушгунча бу тўқнашувлар қон тўкилиш даражасигача кучайиб кетган.

Танланган ёндашув тўғрилигини вақт исботлади. Ва минтақада қандайдир ечилмайдиган муаммолар мавжудлиги ҳақидаги қарашлар пучга чиқди. Айниқса, минтақа давлатлари етакчиларининг Маслаҳат учрашувларини ўтказиш ҳақидаги ташаббус жуда ўтқир ва долзарблиги билан эътиборга молик. Қозоғистон Биринчи Президенти — Элбоши Нурсултон Назарбоевнинг таъкидлашича, Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан ташкил этилган Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг Маслаҳат учрашувлари минтақавий ҳамкорликни мустаҳкамлашга хизмат қилади, Ўзбекистонда олиб борилаётган оқилона сиёсат эса бутун минтақадаги вазиятга ижобий таъсир кўрсатади.

Пандемия ушбу учрашувларни ўтказиш жадвалига халақит берди ва ўтган йили учинчи мулоқот ўтказилмай қолди. Аммо ушбу форматга талаб катта, айниқса, бутун Марказий Осиё учун ўта долзарб бўлган масала — давлатлар чегараларини делимитация қилиш билан боғлиқ масалаларни ҳал этиш учун ҳамкорликка иш олиб бориш кун тартибида турган бир пайтда. Қирғизистон раҳбари Садир Жапаров бир йил Марказий Осиё давлатлари етакчиларининг саммитини Қирғизистонда ўтказиш режаси борлигини айтиб, унда бизнинг мамлакатимиз Президенти шахсан иштирок этишига умид билдирган.

Табассумли дипломатия

Маърифат даврида инглиз-ирланд парламенти аъзоси ва публицист Эдмунд Бёрк фикрича, урф-одатлар қонунлардан кўра муҳимроқ, чунки қонунлар айнан уларга боғлиқдир.

Консерватизм мафкураси асосчисининг ушбу таъкидини рад этиш қийин. Айниқса, меҳмондўстлик, тинчликсеварлик ва ҳамжиҳатлик анъаналари баъзан классик дипломатия қонун-қоидаларидан ҳам таъсирчанроқ бўлиш мумкинлиги аниқ кўриниб турганда!

Узоққа бормайлик, ўтган ҳафтада Президентимиз Туркманистонга ташриф буюриб, икки томонлама учрашувдан сўнг ўша мамлакат етакчисининг отаси хотирасига бағишланган ифтор дастурхонида иштирок этди. Дипломатик ва расмий протоколлар бўйича раҳбарлар бундай маросимларда қатнашиш, ўтганлар хотирасига дуо қилиш учун шахсан боришлари шартми? Йўқ. Лекин бундай қадам — қардош халқлар ўртасидаги ёзилмаган-у, жуда қаттиқ ҳурмат қилинадиган анъанадир. Муракқаб вазиятда бир-бирини қўллаш жуда муҳим. Бир қанча йиғма жилдлардаги қатор меморандум ва келишувлардан ҳам кўра таъсирчанроқ бу восита орқали қўп асрлик дўстлик ришталари амалда яна мустаҳкамланади. Шавкат Мирзиёев буюк мутафаккир Махтумқулининг: “Фироғийнинг икки кўзи бор, бири туркман бўлса, бири ўзбегим”, деган ўлмас сатрлари ҳам буни тасдиқлашини айтиб ўтди.

“Инсонийлик” ва “дўстона муносабат” тушунчалари янги Ўзбекистоннинг қўшнилар билан муносабатини яққол кўрсатиб турибди. Табассумли дипломатия, тилаклардаги самимийлик билан ўзаро манфаатли масалаларга эришиш яна ҳам самарали.

Шу ўринда Қирғизистон Президенти Садир Жапаровнинг март ойидаги Ўзбекистонга ташрифини ҳам эслаш жоиз. Шавкат Мирзиёев ва Садир Жапаров учрашувлари икки мамлакат муносабатларини бошқатдан йўлга қўйди, ҳамкорликни мутлақо янги сифат босқичига кўтариш учун замин ҳозирлади.

Имзоланган салмоқли инвестициявий ва савдо шартномалари пакетидан ташқари қўшни мамлакатни яна кутилмаган совғалар кутарди. У ҳам бўлса, 20 та “Тез ёрдам” машинаси ва юзлаб қирғизистонлик ёшларга Ўзбекистон олий ўқув юртларида таълим олиш имконини берувчи келишувлар. Президентлар нафақат иқтисодиётда, балки маданият, спорт, сайёҳлик соҳаларида ҳамкорлик қилиш, бадиий жамоаларнинг ўзаро ташрифларини уюштириш, яъни халқларни маънан яқинлаштириш йўналишлари ҳам муҳокама қилди. Шу ўринда Чингиз Айтматовнинг қуйидаги сўзлари ёдга тушади: “Айтишадики, дўстлар оғир кунда, кулфатда синалади, менимча эса улар қувончли дақиқаларда ҳам синалади”.

Ўзбекистоннинг янги очиқлик сиёсати натижалари, унинг Марказий Осиё минтақасидаги геосиёсий ўзгаришларга ижобий ўртасида кўп йиллар ҳукм сурган келишмовчиликларни енгиб ўтиш учун ҳам ташаббус зарур бўлди.

Сўзлар — ҳаққоний, ҳаракатлар — қатъий

Ҳаракатлар стратегиясининг бешинчи йўналиши хавфсизлик, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш, пухта ўйланган, ўзаро манфаатли ва конструктив ташқи сиёсат юритишга бағишланган бўлиб, унда қўшни давлатлар

> *“Баҳс Президент Шавкат Мирзиёевнинг саъй-ҳаракатлари ва шахсан аралашуви натижасида ҳал этилди” — шу кунларда блогосферадаги шарҳловчиларнинг постларида айнан ана шундай сўзлар ботбот такрорланди. Ўзбекистон раҳбари жаҳон ҳамжамияти кўз ўнгида Марказий Осиё минтақасидаги энг обрўли шахс сифатида, вазиятни барқарорлаштиришга қодир етакчи сифатида гавдаланди.*

таъсири яна бир қўшни мамлакат — Тожикистонда ҳам яққол кўринади.

— *2017 — 2021 йилларга мўлжалланган Ҳаракатлар стратегиясининг ҳаётга фаол татбиқ этилиши Марказий Осиёдаги давлатлараро муносабатларнинг барқарорлиги ва мустаҳкамланишига эришиш, иқтисодий ва гуманитар ҳамкорликнинг интенсификациялашувида реал натижаларни кўрсатмоқда, — дейди Россия-тожик славян университетининг Геосиёсий тадқиқотлар маркази директори, тарих фанлари доктори Гузель Майтдинова.*

Эксперт тожик — ўзбек икки томонлама муносабатлари 2016 йилдан бошлаб фаоллашганини эътироф этади. Унинг таъкидлашича, Ўзбекистон ўзининг ички ва ташқи сиёсатдаги янги доктринасини рўёбга чиқариши жадаллаштирилиши, Шавкат Мирзиёев томонидан Ўзбекистон билан чегарадош давлатлар ўртасидаги анчадан буён ечилмай келган муаммоларнинг ҳал этилиши бўйича кўрилган чора-тадбирлар Марказий Осиёдаги кескинликни юмшатишга олиб келди.

Г. Майтдинова Ўзбекистон етакчисининг Тожикистонга амалга оширган давлат ташрифи доирасидаги конструктив мулоқотни геосиёсий воқелик, стратегик шериклик тўғрисидаги шартноманинг имзоланишини эса тарихий аҳамиятга молик қадам, деб атади.

Мамлакатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларда мавжуд бўлган “кора давр” орқада қолди. Форс-тожик шеъриятининг буюк намояндаси Ҳофиз Шерозий: “Олам устидаги зулматни тарқатиб юбориш учун йўлчи юлдуз бўл”, деган эди. Давлатлар билан чегараларни делимитация ва демаркация қилиш алоҳида вазифа сифатида белгиланган.

Кутилмаганда тўқнашув келтириб чиқариши мумкин бўлган эски муаммони ҳал қилиш — чуқур ўйланган мақсаддир. Чегараолди ҳудудларида, баҳсли участкаларда пайдо бўладиган бирор маиший масала одатда шунчаки жанжал, бир-икки гурра билан якун топиши ҳам мумкин. Лекин бунда игвогарлар гиж-гижласа, жуда катта тўқнашувга айланиб кетиши ҳам ҳеч гап эмас. Шу боис ҳам кейинги йилларда Ўзбекистон томонидан ҳудудий ва чегаравий масалаларини ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солишга алоҳида эътибор берилаяпти.

Сиёсатшунос, минтақавий хавфсизлик масалалари бўйича эксперт Чинара Эсенгул “Би-Би-Си”нинг рус тилидаги хизматида чиққан таҳлилий материалида ёзадики, чегарага боғлиқ муаммоларнинг илдизи — тарихда: ўз вақтида Ўрта Осиё республикаларининг чегаралари маъмурий бўлиб, совет ҳукумати сарҳадларни халқларнинг этник мансублигини ҳисобга олмай, балки умумий ресурсларга эътибор берган ҳолда белгилаган. Келишувга эришишнинг мураккаблиги шундаки, ҳудудларнинг хариталари бўйича иккита пакет мавжуд бўлиб, улар турли йилларда чиққан ҳужжатларга асосланади. Ижобий мисол сифатида Қирғизистон ва Ўзбекистон ўртасидаги чегарани келтириш мумкин, бунда фақат 15 фоиз жой қайта рўйхатдан ўтмай қолди. Эксперт сўзларига кўра, Ўзбекистонда амалдаги Президент ҳокимиятга келиши билан бу борадаги музокаралар тезлаштирилди.

Аммо айрим кулфатлар рўй бериши ҳам бор гап экан. Ўтган ҳафтада қирғиз — тожик чегарасида қон тўкилди ва бу воқеа Ўзбекистонни бефарқ қолдирмади.

Шарқ ҳикматларидан бирида: “Сўзлар ҳаққоний бўлсин, ҳаракатлар — қатъий”, дейилади. Ушбу қоида замонавий дунё учун ҳам юз фоиз дахлдор ва тўғри. Келишмовчилик худди қор кўчкиси чўққидан пастга қулаб, катта талафотга сабаб бўлиши сингари жадал ҳаракат қилиши мумкин.

Чегарада отишма бошланганлиги ҳақидаги хабар тарқалган дастлабки соатлардаёқ Ўзбекистон ўз Ташқи ишлар вазирлиги орқали томонларни зиддиятни зудлик билан тўхтатишга чақирди. Барча масала ва муаммолар фақат музокаралар ҳамда маслаҳат йўли билан, Марказий Осиёнинг қардош халқларига хос азалий дўстлик, яхши қўшничилик ва шериклик асосида ҳал қилиниши лозим, дейилди мурожаатда. Мамлакатимиз юзага келган вазиятни тартибга солишда ҳар томонлама ёрдам кўрсатишга тайёрлигини маълум қилди.

Ўзбекистон етакчиси вазиятни тез фурсатда ҳал қилиш масаласини Тожикистон Президенти билан муҳокама қилди. Суҳбатда келиб чиққан зиддиятни иложи борича тезроқ тўхтатиш ва унинг тарқалишига йўл қўймаслик бўйича эришилган келишувлар қўллаб-қувватланди. Шундан сўнг қирғизистонлик ҳамкасб Садир Жапаров билан ҳам телефон орқали сўзлашув бўлди.

Чегарадаги ҳолатни Қирғизистон ва Тожикистон Президентлари ҳам ўзаро муҳокама қилишди. Бунда ўт очишни тўлиқ тўхтатиш ва ҳарбийларнинг доимий дислокация жойларига олиб кетиш ҳақидаги келишувларга риоя қилиш, шунингдек, икки мамлакатнинг чегараларни делимитация ва демаркация қилиш масалалари бўйича ҳукуматлараро комиссиясининг йиғилишини ўтказиш масалаларига алоҳида тўхталиб ўтилди.

Ўзбекистон Президентининг Қирғизистон раҳбари билан навбатдаги сўзлашувида мамлакатларнинг қардош халқлари орасидаги дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлаш мақсадида барча минтақавий масалаларни ишончли мулоқот асосида ҳал этишга тайёрлик тасдиқланди.

Вазият тартибга солинди. Ва кенг жамоатчилик назида Шавкат Мирзиёевнинг зиддиятни тўхтатишдаги бевосита роли ҳамда тинчлик ўрнатувчи дипломатияси, керакли имкониятларни ишга солиб, айни шу пайт учун ишончли далиллар топганлиги аниқ намоён бўлди.

“Баҳс Президент Шавкат Мирзиёевнинг саъй-ҳаракатлари ва шахсан аралашуви натижасида ҳал этилди” — шу кунларда блогосферадаги шарҳловчиларнинг постларида айнан ана шундай сўзлар бот-бот такрорланди. Ўзбекистон раҳбари жаҳон ҳамжамияти кўз ўнгида Марказий Осиё минтақасидаги энг обрўли шахс сифатида, вазиятни барқарорлаштиришга қодир етакчи сифатида гавдаланди.

Халқаро эътирофга лойиқ фаолият

Чегаралоди келишмовчиликларни тартибга солиш — ўта муҳим иш, тегишли давлатлар халқларининг ҳаёти, фаровонлиги ва келгуси тараққиёти унга бевосита боғлиқдир.

Ушбу масаланинг аҳамиятини ҳисобга олган ҳолда, Эфиопия бош вазири Абий Аҳмед Али ўз давлатига қўшни бўлган Эритрея билан юз берган тўқнашувни тинч йўл билан ҳал қилишдаги қатъий ташаббуси учун 2019 йил якуни бўйича Нобель мукофотига лойиқ кўрилган.

Осло шаҳридаги тантанали маросимда Норвегия Нобель қўмитасининг раиси Берит Райсс-Андерсен гойиб номини эълон қилар экан, бош вазир Абийнинг ички сиёсатдаги ютуқларини ҳам мақтади. Яъни у мамлакатда фавқулодда ҳолатни бекор қилган, минглаб сиёсий маҳбусларга амнистия берган, оммавий ахборот воситаларида цензурага чек қўйилган, сиёсий оппозицияни легализация қилган, хотин-қизларнинг сиёсий ва ижтимоий ҳаётдаги ролини кучайтирган.

Янги Ўзбекистондаги ислоҳотлар ҳам мамлакат ичкарисида ва ташқи сиёсий муҳитда эришилаётган ютуқлар билан ҳамоҳанг давом этиб келмоқда. Минтақавий муаммолар муваффақиятли ҳал этилиши натижалари бундан бир неча йил олдин ҳам хорижда фаол муҳокама қилиб келинарди. Мамлакатимиз етакчисининг халқаро фаолиятидаги асосий босқичлар, айниқса, унинг қўшни давлатлар билан муносабатларни мустаҳкамлаши каби мавзуларда “Uz Kor media group” компанияси муҳаррири Чо Чоль Чён ўзининг 50 минглик адад билан Корея Республикасида нашр этилган “Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев” китобида ёзган эди.

— *Жаноб Шавкат Мирзиёевнинг кўп қиррали фаолияти ҳар томонлама ёритишга арзигулик, — деб ёзганди у. — Ўйлашимча, айнан ана шундай инсон юксак халқаро эътирофга ва тинчликни мустаҳкамлашга қўшган ҳиссаси учун Нобель мукофотини олишга муносибдир.*

Шунга ўхшаш таклифлар жамоат ташкилотлари томонидан ҳам билдирилган. Тожикистондаги “Ўзбеклар жамияти” Ўзбекистон ва Тожикистон Президентларининг номзодини Нобель мукофотига тавсия этиш ҳақида имзолар тўплаган. “Бизга, агар давлат раҳбари номзодини жамоат ташкилоти илгари сурса, унинг таклифи Нобель қўмитаси томонидан кўриб чиқилади, деб батафсил тушунтиришган” — дейди “Ўзбеклар жамияти” раиси Муҳаррама Мирзоалиева.

Бу ташаббуслар, албатта, жамоат ташкилотларининг диққат-эътиборини тортишга арзийди. Айниқса, кейинги воқеалар буни яққол исботлади. Мамлакатимиз ўз олдига тараққиётни мақсад қилиб қўйган, минтақада барқарорлик ва ҳамжиҳатлик муҳитини қарор топтиришга ҳаракат қилмоқда. Бу саъй-ҳаракатлар Афғонистоннинг ҳам қамраб олади, чунки Ўзбекистон тинч унинг ҳам барқарор ривожланишини истайди.

Муҳими, давлатимиз катта минтақанинг тақдирига, унинг хавфсизлиги ва барқарорлигини таъминлашга дахлдорлигини фақат сўзда эмас, балки амалда ҳам исботлаб келаётир.

Ўткир РАҲМАТ.

Халқ вакиллари — ҳудудларда

УЙ-ЖОЙ ОЛИШДАГИ ИМТИЁЗЛАР БАТАФСИЛ ТУШУНТИРИЛДИ

Аҳоли сони ўсиши билан табиийки, уй-жойга эҳтиёж ҳам ошади. Шу сабабли мамлакатимизда бу борада узоқни кўзлаб, оқилона сиёсат олиб борилди. Эришилган ютуқлар ўзимизники, энди бу борадаги ишлар кўламини янада кенгайтириш лозим. Чунки уйга эҳтиёжи бор оилалар ҳали ҳам кўп. Сайловчилар билан учрашувлар чоғида бу масалада ҳам мурожаатлар бўлмоқда.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзЛиДеП фракцияси аъзоси Одинахон Отахонова Андижон вилоятидаги учрашувлар доирасида вилоят Қурилиш бош бошқармаси бошлиғи Рустамбек Хожибоев, Шаҳрихон тумани ҳокими Ҳикматулло Дадахонов билан биргаликда тумандаги ипотека кредитлари асосида қурилаётган кўп қаватли уй-жойлар билан танишди.

Мулоқот давомида уй-жойлар қурилиши учун давлат томонидан аҳоли ва қурувчиларга катта имтиёзлар берилаётгани, жумладан, жорий йилда ипотека кредити бўйича 6 ойлик имтиёзли давр киритилиши, паст даромадли, уй-жой шароитини яхшилашга муҳтож оилаларга 15 фоизлик дастлабки бадалнинг 10 фоизи субсидия сифатида тўлаб берилиши айтиб ўтилди.

— Тўғри, кейинги йилларда вилоятда аҳолини уй-жой билан таъминлаш бўйича барча чора кўриляпти. Лекин қурилаётган уй-жойларнинг нархи қиммат, кўпчилик фуқароларимиз бу уйларни ололмайди, — деди депутат О. Отахонова. — Шу боис ҳозир ана шундай оилаларнинг оғирини енгил, мушкулини осон қилиш мақсадида давлатимиз томонидан аҳолига қатор қулайлик ва имтиёзлар яратиляпти. Хусусан, оғир турмуш шароитидаги оилаларни ижтимоий ижара асосида уй билан таъминлаш мақсадида ҳудудларга мингта квартира сотиб олиш учун маблағ ажратиляпти.

Халқ вакили Шаҳрихон тумани марказий йўл бўйида қад ростлаётган "Ҳунармандлар маркази"да олиб борилаётган қурилиш ишлари билан танишди. Бу соҳа орқали халқимизнинг бой маданий мероси ва тарихий анъаналарини тўлиқ сақлаб қолиш, банд бўлмаган аҳолини, айниқса, ёшлар, аёллар ҳамда кам таъминланган оилаларни иш билан таъминлаш мумкинлиги қайд этилди.

Куннинг иккинчи ярмида депутат "Халқпарвар комиссия" билан биргаликда "Муллавой" МФЙда яшовчи уй-жойга муҳтож фуқаролар хонадонида бўлиб, уларнинг яшаш шароитлари билан танишди. Юртимизда аҳолини уй-жой билан таъминлаш бўйича олиб борилаётган ишлар, давлатимиз томонидан берилаётган имтиёзлар ҳақида маълумотлар берилди. Шу маҳаллада яшовчи Нўъмонжон Ғозиевга ногиронлик аравачаси топширилди.

Депутат О. Отахонова шунингдек, Шаҳрихон туманининг бир қатор маҳаллаларида бўлиб, "темир дафтар"га киритилган, ижтимоий ҳимояга муҳтож, боқувчисини йўқотган, ногиронлиги бўлган оилалар ҳолидан хабар олди. 10 та хонадонга озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатилди.

МАҲАЛЛА ФАОЛЛАРИ МУРОЖААТИ ЖОЙИДА ҲАЛ ҚИЛИНДИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Ботирбек Тўразода Хоразм вилоятидаги учрашувлари давомида Боғот туманида томорқа майдонларидан унумли фойдаланиш, фермер ва деҳқон хўжаликлари томонидан агротехник тадбирларнинг олиб борилиши билан танишди.

Халқ вакили дастлаб "Маънавият" маҳалла фуқаролар йиғинида бўлиб, аҳоли хонадонларида имтиёзли кредит ҳисобига тикланган иссиқхоналар фаолиятини кўздан кечирди. Хонадон эгаларига яқинда қабул қилинган "Томорқа хўжалиги тўғрисида"ги Қонуннинг мазмун-моҳияти тушунтирилиб, иссиқхона ташкил этиш ҳаракатида юрган фуқароларга амалий ёрдам кўрсатилди.

Кейинги манзил — тумандаги "Соҳибкор" МФЙ бўлди. Мазкур маҳаллада ҳам томорқасидан унумли фойдаланиб, қўшимча даромад олиб келаётган омилкорлар кўп. Ҳудуд аҳли, асосан, бодринг, помидор ва рўзғор учун зарур бўлган маҳсулотлар етиштиради, ортганини бозорга чиқаради.

Учрашувлар давомида халқ вакили кам таъминланган, боқувчисини йўқотган оилалар ҳолидан хабар олди, зарур озиқ-овқат маҳсулотлари улашди.

Навбатдаги учрашувлар Боғот туманидаги "Оқ Олтин" МФЙда давом этди.

Аҳоли хонадонларида бўлиб ўтган мулоқотлар чоғида ўз ҳовлисида экин-тикин қилишга имконияти йўқ фуқароларга ҳудудларда ташкил этилган "Томорқа хизмати" масъулияти чекланган жамияти яқиндан ёрдам бериб, томорқага экин экиб, олинган ҳосилни харидорга етказгунига қадар кўмакдош бўлиб келаётгани айтилди.

Суҳбат жараёнида маҳалла фаоллари томорқада экин-тикин қилишда сув тақчиллиги, минерал ўғитлар етишмаслигини билдирди. Халқ вакили мутасадди ташкилотларни жалб қилган ҳолда бу масалани жойида ижобий ҳал этди.

Депутат, шунингдек, тумандаги "Усталар" маҳалла фуқаролар йиғинида ҳам бўлиб, аҳолининг томорқа ер участкаларидан самарали фойдаланиш ҳолатини ўрганди, томорқачилар билан юзма-юз мулоқот қилди.

Кам таъминланган оилаларга помидор, булғор қалампири кўчатлари ва минерал ўғитлар тарқатилди. Ўз томорқасидан самарасиз фойдаланаётган фуқароларга йўл-йўриқлар кўрсатилди.

«Халқ сўзи».

«ТОЖИКЛАР ТАРИХ КЎЗГУСИДА»

1

Таъкидлаш лозимки, икки халқнинг минг йилларга бориб тақалувчи адабиёт, маданият, савдо-иқтисодиёт, ишлаб чиқариш, илм-фан ва турмуш тарзига оид алоқалари сўнгги йилларда янги босқичга чиқди. Ўзбекистон ва Тожикистон раҳбарларининг мунтазамлик касб этган учрашув ва мулоқотларида бу жиҳатлар алоҳида эътироф этилмоқда.

Тақдимотда муштарак тарихимизни ўрганишда мазкур асарнинг аҳамияти ҳақида сўз юритилди. Китобни ўзбек тилига таржима қилишда ўз ҳиссасини қўшган филология фанлари доктори Жаъфар Холмўминов тожик халқининг турли даврларга оид тарихидан ҳикоя қилувчи мазкур асар ёзилишида 300 га яқин манбалардан фойдаланилганини таъкидлади. Бу эса тарихийлик, воқелик, илмийлик ва холислик нуқтаи назаридан китобнинг қимматини янада оширади.

Мамлакатимизда ўз дипломатик миссиясини якунлаётган Тожикистон Республикасининг Фавқулодда ва мухтор элчиси Содиқ Имомий тожик ва ўзбек халқларининг самимий дўстлиги ва бирордарлиги давлатлараро яхши қўшничилик муносабатларига намуна бўлаётганини таъкидлади.

— Тожикистон Президенти Эмомали Раҳмоннинг китоби ўзбек тилида нашр этилиши катта воқеадир. Муаллиф мазкур китобда тожик халқининг уч ярим минг йиллик тарихий йўлларини очиб берган. Китоб дастлаб 1999 йилда нашр қилинган. Халқимиз тарихини тўла намойиш этадиган мазкур асар шу пайтгача инглиз, рус, араб ва қозоқ тилларига таржима қилинган. Ишонаманки, асарнинг ўзбек ўқувчиларига тақдим этилиши халқларимиз ўртасидаги дўстона ришталарни янада мустаҳкамлашга хизмат қилади, — деди у.

Бугун Ўзбекистон ва Тожикистон ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тез суръатларда ривожланмоқда. Муболағасиз айтиш мумкинки, мазкур китоб Ўзбекистон ва Тожикистоннинг муштарак саъй-ҳаракатлари ва интилишларини икки халқ манфаати йўлида янада мустаҳкамлашда муҳим манбадир.

Беҳруз ХУДОЙБЕРДИЕВ,
ЎзА мухбири.

ЯШИЛ ОЛАМНИ ЎЗ ҲОЛИДА САҚЛАБ ҚОЛИШ

ҲАР БИРИМИЗДАН КАТТА КУЧ ВА МАСЪУЛИЯТ ТАЛАБ ЭТАДИ

Дарахт, гул, бута кўчатларини экиш, ён-атрофни кўкаламзорлаштириш, хуллас, ўзимиз яшаб турган манзилни обод гўшага айлантириш халқимизда қадрият даражасига кўтарилган. Шу боис кейинги даврда бу борадаги саъй-ҳаракатлар ҳам янги босқичга чиқди. Хусусан, "2030 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикасининг атроф-муҳитни муҳофаза қилиш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида"ги Президент Фармони билан 2019 йил 1 ноябрдан 2020 йил 31 декабрга қадар давлат ўрмон фондига кирмайдиган дарахтлар ва буталар қимматбаҳо навлари кесилишининг олдини олиш, уларни сақлаб қолиш мақсадида мораторий жорий этилдики, бу амалиётда қандай самара бергани кўпчиликка маълум.

Фикр

Мораторий даврида 5,6 мингтадан зиёд жисмоний ва юридик шахслар 258 мингга яқин давлат ўрмон фондига кирмайдиган дарахт ҳамда буталарни кесишга рухсат сўраб мурожаат қилган. Уларнинг аксарияти кесилиши рад этилиб, сақлаб қолингани эътиборга молик. Шунингдек, экологик назорат тадбирлари натижасида 4,4 мингта ҳуқуқбузарлик аниқланиб, жами 6,8 минг туп дарахт, шундан 3,7 минг тупдан ортиқ қимматбаҳо дарахтлар ноқонуний кесилганлиги учун 3 минг 613 та ҳолат бўйича мансабдор шахс ва фуқароларга 4,6 миллиард сўм жарима солинган ҳамда 15,3 миллиард сўмлик зарар аниқланган.

Бу ҳақда яқинда бўлиб ўтган Олий Мажлис Сенатининг Аграр, сув хўжалиги масалалари ва экология қўмитаси мажлисида атрофлича маълумот берилди. Аниқроқ айтадиган бўлсак, Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси раиси А. Мақсудовнинг мамлакатда дарахтлар ҳамда буталарни экиш, парвариш қилиш ва улардан фойдаланиш ҳолати тўғрисидаги ҳисоботини кўриб чиқдик.

Унда таъкидланганидек, бугунги кунда ижтимоий тармоқлар орқали жамоатчиликнинг кўплаб эътирозларига сабаб бўлаётган ноқонуний кесилаётган дарахтлар, бу бўйича фуқаро ва тадбиркорлик субъектларининг жавобгарлигини ошириш айни заруратдир. Шу маънода, жамоатчилик, ОАВ вакиллари ҳамда блогерларнинг таклифлари эътиборга олиниб, мораторий муддати 2021 йил 31 декабрга қадар узайтирилгани, айниқса, диққатга сазовор.

Мазкур йўналишда амалга оширилаётган ижобий ишлар билан бир қаторда, муайян хато ва камчиликлар учраётганини ҳам тан олмасдан илож йўқ. Дарахт ҳамда буталар қониқарсиз даражада экилгани, уларни парвариш қилиш, касаллик ва зараркунандалардан ҳимоялаш ишлари кўнгилдагидек эмаслиги боис кўплари қуриб қолмоқда. Қолаверса, ҳудудларда қурилиш, коммуникация ҳамда реконструкция фаолиятлари билан боғлиқ ҳолда дарахт ва буталарни кесиш кўпайиб бораётгани ҳам ачинарлидир.

Хўш, вазият шундай экан, Давлат экология қўмитаси томонидан қандай чоралар кўриляпти? Аввало, давлат ўрмон фондига кирмайдиган дарахт ҳамда буталарнинг ноқонуний кесилиши билан боғлиқ муаммоларни бартараф этиш мақсадида ушбу қўмита томонидан "Давлат ўрмон фондига кирмайдиган дарахтлар ва буталарни экиш, парвариш қилиш ва улардан фойдаланиш тартибини янада такомиллаштириш тўғрисида"ги қарор лойиҳаси ишлаб чиқилиб, Вазирлар Маҳкамасига киритилганлигини айтиш жоиз.

Ушбу ҳужжатнинг низомида дарахт ҳамда буталарни сақлаш, кўчириб ўтқазиш, компенсациявий экиш механизми ва шартини бугунги кун талаби асосида такомиллаштириш кўзда тутилган. Унга кўра, агар объектни қуриш ҳамда лойиҳалашда дарахт ва буталарни кесиш зарурияти юзага келиб қолса, уларни сақлаб қолиш ҳамда муҳофаза қилиш чора ва талаблари белгиланади. Сақлаб қолиш имкони бўлмаганда эса улар бошқа жойга кўчириб экилади.

Яшил оламни сақлаб қолиш учун қандай қатъий чоралар белгилангани ҳам эътиборлидир. Яъни сал илгарироқ қайд этилган ҳужжат билан ҳар бир кесилган дарахт ва бута учун компенсация тарзида қимматлилиги жиҳатидан кам бўлмаган, 10 туп йирик ўлчамли кўчат экиш, уларни камида икки йил давомида парвариш қилиш, ноқонуний кесилган дарахт ва буталар учун эса уч йил давомида парваришлаш шарти билан 100 туп кўчат ўтқазиш мажбурияти белгиланган.

Бундан ташқари, жамоат назоратини кучайтириш мақсадида дарахт ва буталарни бошқа жойга кўчириш ёки компенсациявий экиш шарти билан дарахт ҳамда буталарни кесишга рухсат бериш тўғрисидаги қарор лойиҳасини фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва нодавлат нотижорат ташкилотлари вакиллари билан биргаликда кўриб чиқиш кўзда тутилган. Шу билан бирга, экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ҳудудий органлари жамоатчиликни хабардор қилиш учун ўзининг интернет тармоғидаги расмий сайти, зарур ҳолларда эса бошқа оммавий ахборот воситаларида дарахтлар кесилиши режалаштирилганлиги тўғрисида эълон бериб боради.

Кўриниб турибдики, яшил оламни сақлаб қолиш борасида салмоқли ишлар рўёбга чиқарилмоқда, олдимиздаги вазифалар эса янада кўламли. Шу маънода, яшил оламни ўз ҳолида сақлаб қолиш, керак бўлса, уни янада бойитиш ҳар биримиздан, шу жумладан, биз, сенаторлардан ҳам катта куч ва масъулият талаб этади.

Баҳодир ТОЖИЕВ,
Олий Мажлис Сенатининг Аграр, сув хўжалиги масалалари ва экология қўмитаси раиси.

АҲОЛИ БАНДЛИГИГА ЭРИШИШ — ДОЛЗАРБ МАСАЛА

1

Ушбу Давлат дастури доирасида бандликни таъминлаш бўйича меҳнат бозорида қатор янгиликлар киритилмоқда. Хусусан, вақтинча ишлар билан банд бўлган аҳолининг меҳнат фаолиятини самарали ташкил этиш учун янги тизим яратиляпти. Шунингдек, Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг туман аҳоли бандлигига кўмаклашиш марказлари ҳузурида фаолият юритаётган вақтинча бир марталик иш билан таъминлаш бюролари "кунлик меҳнат марказлари" сифатида қайта йўлга қўйилмоқда.

Мазкур марказлар томонидан вақтинча ишларни бажарувчи шахслар уларнинг доимий яшаш жойидан қатъи назар, иш қидираётган шахс сифатида рўйхатга олинади, фуқаролар бандлиги ва меҳнат сифати яхшиланиши таъминланади.

Эътиборлиси, марказлар фаолияти орқали иш изловчиларни рўйхатга киритиш ва уларни вақтинча ишга ёллаш бўйича буюртмалар олиш, бўш иш ўринлари билан танишиш имконияти туғилади. Қолаверса, ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиш, иш берувчи ва иш изловчи ўртасида мулоқот қилиш учун майдон вужудга келади.

Айниқса, тўғридан-тўғри бориб ишлашга шароити чекланган шахслар, болали аёлларга ва ногиронлиги бўлганларга "барча учун иш" тамойили асосида янги имкониятлар эшиги очилмоқда. Жумладан, вақтинча ишсиз кишиларга масофадан туриб бажариладиган, уйда қилинадиган ишлар, масалан, касаначилик, фрилансерлик фаолияти тавсия этиб борилади. Меҳнат бозорида ушбу ташкилий тузилмаларнинг асосий мақсади ишчи кучига талаб ва таклиф ўртасида мувозанатни ҳамда аҳолининг иш билан оқилона бандлигини таъминлашдан иборат.

Умуман, давлатимиз раҳбари қарори асосида қабул қилинаётган дастур аҳоли бандлигини таъминлашнинг замонавий ечимларига қаратилгани билан алоҳида аҳамиятга эга. Зеро, мазкур Давлат дастури мавжуд муаммоларни бартараф этиш ҳамда меҳнат бозори инфратузилмаси ривожланиши учун ижтимоий-иқтисодий муҳитни юзага келтириш имконини беради.

Арзиқул СОАТОВ,
Олий Мажлис Сенати аъзоси.

ИЖОДИЙ ИЗЛАНИШЛАР ЭЪТИРОФИ

1

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси ҳамда Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази томонидан ўтказилаётган "Олтин қалам" миллий мукофоти учун халқаро танлов юртимиз журналистикасини янада ривожлантириш, ижодкорларни ўз устида ишлашга даъват этмоқда.

Бу йилги танловда 430 га яқин журналистлар уч мингдан ортиқ ижодий ишлари билан қатнашди. Ғолиб ва совриндорларни аниқлаш, яъни якуний хулосага келишда танлов низомида белгиланганидек, уюшма сайтида амалга оширилган баҳолаш натижаларига ҳам таянилди.

Бош мукофотга "Янги Ўзбекистон" газетаси ҳамда "Дунё" ахборот агентлиги муносиб топилди. Уларга мукофотларни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Беҳзод Мусаев топширди.

Тадбирда танловнинг барча номинациялари бўйича ғолибларга махсус статуэтка, диплом ва пул мукофотлари тантанали равишда топширилди.

Қувонарлиси, ғолиблар қаторида таҳририятимиз аъзолари ҳам бор. Танловнинг матбуот йўналишида "Народное слово" газетаси мухбири Сергей Левченко 2-ўринга муносиб топилган бўлса, миллий ҳамкор ташкилотлар томонидан "Халқ сўзи" газетаси мухбири Саиджон Махсумов Ташқи ишлар вазирлиги фаолиятини энг яхши ёритган журналист сифатида тақдирланди.

«Халқ сўзи».

Сардор МУЛЛАЖОНОВ олган суратлар.

ЖУРНАЛИСТИКА СОҲАСИДА «ОЛТИН ҚАЛАМ» XV МИЛЛИЙ МУКОФОТИ ҒОЛИБ ВА СОВРИНДОРЛАРИ

I. Журналистика соҳасида Бош миллий мукофот:

"Янги Ўзбекистон" газетаси — Бош муҳаррир: Салим Дониёров. Президент Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида Ўзбекистонда амалга оширилаётган янгиланиш жараёнлари, ислоҳотлар самаралари кенг ёритилгани, газетада эълон қилинган долзарб, таҳлилий-танқидий руҳдаги материаллар жамоатчилик эътиборини қозонгани учун.

"Дунё" ахборот агентлиги — Директор: Садриддин Суяров. Ўзбекистон Республикасининг ички ва ташқи сиёсати мазмун-моҳиятини кенг ёритишга, халқаро ҳаётда мамлакатимиз имижини оширишга қўшиб келаётган ҳиссаси учун.

II. Асосий номинациялар
Энг яхши журналистик материал учун (телевидение):

1-ўрин: Улуғбек Раҳмонқулов — "O'zbekiston 24" телеканали "Таҳлилнома" ахборот-таҳлилий дастурлар бўлими бош муҳаррири. Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси доирасида олиб борилаётган кенг кўламли ислоҳотларнинг самараларига бағишланган туркум ахборот-таҳлилий дастурлари, махсус репортажлари учун.

2-ўрин:

1. Жахонгирхон Олимов — "Sevimli" телеканали муҳаррири. Ўзбекистон Республикасида амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ислоҳотлар жараёни билан боғлиқ кенг кўламли ишлар ёритилган теледастурлари учун;

2. Тухтатош Мамадалиева — Самарқанд вилояти телерадиокомпанияси катта муҳаррири. Ҳудудларда амалга оширилаётган кенг кўламли ўзгаришларнинг самараларини қиёсий ёндашувлар асосида очиб берган "Биз томонларда" номли туркум кўрсатувлари учун.

3-ўрин:

1. Гулмира Мусажонова — "Madaniyat va ma`rifat" телеканали катта муҳаррири. Мамлакатимизда амалга оширилаётган маънавий-маърифий ислоҳотлар, жамиятда ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлаш мавзуларидаги туркум кўрсатувлари учун;

2. Сардор Собиров — Ўзбекистон журналистика ва оммавий коммуникациялар университети талабаси, Халқаро пресс-клуб аъзоси. Юртимизда кечаётган ислоҳотлар жараёнида ёшларни қўллаб-қувватлаш мавзуида "Халқаро пресс-клуб"да тайёрланган туркум телемаҳсулотлари учун.

Энг яхши журналистик материал учун (радио):

1-ўрин: Наргиза Кулматова — "Poytaxt-Inform" радиоканали муҳаррири. "O'zbekiston online" информацион дастурларига тайёрланган репортажлари, тиббиёт соҳасидаги кашфиётлар ва амалий тавсияларга бой "Соғлом ҳаёт" дастури учун.

2-ўрин: **Артикгул Аимбетова** — ЎзМТРК Қорақалпоғистон телерадиокомпанияси бош муҳаррир ўринбосари. "Илим раужланыу тиреги", "Мамлекетлик багдарлама харекети", "Махалла баслыгы — реформатор" дастурлари ва эшиттиришлари учун.

3-ўрин:

1. Нафосат Турсунбоева — Жиззах вилояти телерадиокомпанияси мухбири. Республикамиздаги турли масканлар ва дилкаш инсонлар ҳақидаги "Мафтункор диёр" номли эшиттиришлар туркуми учун;

2. Нозима Тошпўлатова — "O'zbekiston 24" телеканали катта муҳаррири. "Меҳр" операциясига бағишланган туркум материаллари, "Муҳим мавзу" ва "Фикрлар майдони" эшиттиришлари учун.

Энг яхши журналистик материал учун (матбуот)

1-ўрин:

1. "Hurriyat" газетаси жамоаси — Бош муҳаррир: Абдурасул Жумақулов. Ўзбекистонда сўз эркинлигини таъминлаш йўлидаги долзарб, таҳлилий, танқидий руҳдаги материаллари учун;

2. "Ma'rifat" газетаси жамоаси — Бош муҳаррир: Ҳусан Нишонов. Таълим соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар мазмун-моҳияти, самаралари, ўсиб келаётган авлодни ҳар томонлама баркамол тарбиялашга қаратилган таҳлилий материаллари учун.

2-ўрин: Сергей Левченко — "Народное слово" газетаси мухбири. Мамлакатимизда амалга оширилаётган сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларга оид танқидий-таҳлилий, долзарб туркум мақолалари учун.

3-ўрин: "Ёшлик" журнали таҳририяти — Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи Нурилло Чориев. "Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили" мақсад-вазифалари ва ёшларга оид давлат сиёсати самаралари кенг ёритилган материаллари учун.

Энг яхши журналистик материал учун (интернет-журналистика)

1-ўрин: Аброр Зоҳидов — "kun.uz" интернет сайти мухбири. Интернет тармоғида мамлакатимиз ҳаётининг турли соҳаларидаги ислоҳотлар тезкор ва таҳлилий ёритилган материаллари учун.

2-ўрин: Абдужалол Тайпатов — Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги — ЎзА бош муҳаррири. Ижтимоий-маънавий мавзулардаги материаллари учун.

3-ўрин: Олия Таишева — "Nuz.uz" интернет нашри мухбири. Долзарб мавзулардаги танқидий-таҳлилий материаллари учун.

"Чет эллик журналистнинг Ўзбекистон ҳақидаги энг яхши материали учун" номинацияси:

1-ўрин:

Рузубай Акурен/Ruzubay Akoren (Туркия Республикаси) — "Business Turk" журнали бош муҳаррири. Ўзбекистонда амалга оширилаётган янгиланишлар жараёнини Туркияда кенг ва таҳлилий ёритиб келаётгани ва мамлакатлар ўртасидаги алоқалар ривожига қўшаётган ҳиссаси учун.

2-ўрин:

1. Атобек Ғоибов (Тожикистон Республикаси) — Тожикистон Республикаси ҳукумати қошидаги Телевидение ва Радио қўмитаси "Овози тожик" радиоси ўзбек бўлими катта муҳаррири. Ўзбек — тожик маданий, ижтимоий-иқтисодий алоқаларини тарғиб этувчи кўрсатувлари, радиоэшиттиришлари ва мақолалари учун.

2. Биргит Ветцель (Германия Федератив Республикаси) — "NDR" телерадиокомпанияси, "Deutschlandfunk" радиостанцияси ва "Zentralasien-Analysen" журналининг Марказий Осиё бўйича иқтисодий эксперти. Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислоҳотлар кенг ёритилган материаллари учун.

3. Дилшода Раҳматова (Россия Федерацияси) — "Sputnik" ахборот агентлигининг Ўзбекистондаги мухбири. Ўзбекистон ва Россия Федерацияси ўртасидаги стратегик муносабатлар ҳақидаги материаллари учун.

4. Жасин Биркенов (Қозоғистон Республикаси) — "Хабар" телеканали бош муҳаррири. Мўйноқда амалга оширилаётган ислоҳотлар, Ўзбекистонда пандемия даврида аҳолига кўрсатилаётган кўмак, Ўзбекистон ва Қозоғистон муносабатларига бағишланган туркум репортажлари учун.

Рағбатлантирувчи мукофотлар учун номинациялар
Инсон ҳуқуқлари мавзуидаги энг яхши материал учун:

Равшанбой Шодиев — "Ўзбекистон овози" газетаси бўлим мудири. Инсон ҳуқуқлари ҳимояси ва суд-ҳуқуқ мавзуидаги материаллари учун.

"**Энг яхши фоторепортаж учун" номинацияси**:

Оқил Гулямов — Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги — ЎзА Фотоахборот таҳририяти фотомухбири. Ижтимоий-иқтисодий соҳадаги долзарб воқеалар таҳлилий ёритилган фотоматериаллари учун.

"Энг яхши матбуот хизмати" номинацияси:

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги Давлат хизматлари агентлиги матбуот хизмати. Агентлик Жамоатчилик ва оммавий ахборот воситалари билан алоқалар бўлими бошлиғи — директорнинг матбуот котиби — **Севара Зокирова.** Агентлик фаолияти ошкоралигини таъминлаш, матбуот анжуманлари самарадорлигини ошириш борасидаги ташкилотчилик фаолияти учун.

"Олтин қалам" Миллий мукофоти учун халқаро танлов доирасида миллий ва халқаро ҳамкорлар номинациялари

МИЛЛИЙ ҲАМКОРЛАР:

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўзбек тилини ривожлантириш жамғармаси:

"Давлат тилини ривожлантиришга қаратилган энг яхши материал учун" (босма ОАВ, телевидение, интернет йўналишлари бўйича)

1. **Рустам Жабборов** — Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси бош директорининг ижодий ишлар бўйича ўринбосари;
2. **Зиёда Арслонова** — Қашқадарё вилояти;
3. **Илёс Сафаров** — "kun.uz" интернет сайти мухбири;
4. **Жалолиддин Мирзаев** — "БизТВ" онлайн телеканали.

2. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги:

"*Ташқи ишлар вазирлиги фаолиятини энг яхши ёритгани учун" (матбуот, телевидение ва интернет-журналистика йўналишларида)*

1. **Меҳрожиддин Дархонов** — "O'zbekiston 24" телеканали мухбири;
2. **Саиджон Махсумов** – "Халқ сўзи" газетаси мухбири;
3. **Жамшид Ниёзов** — "kun.uz" интернет сайти мухбири.

3. Ўзбекистон Республикаси Сув хўжалиги вазирлиги:

"Сувни тежайдиган технологияларни тарғиб этишга қаратилган энг яхши материал учун"

Ўрол Пардаев — "Ўзбекистон" радиоканали сиёсий шарҳловчиси.

4. Ўзбекистон Республикаси Энергетика вазирлиги:

"Энергия самарадорлиги — замонавий энергетика соҳасини ривожлантириш локомотиви" мавзуига бағишланган энг яхши материал учун

Ихтиёржон Сиддиқов — Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси Ахборот маркази "Замон" ахборот-таҳлилий дастури лойиҳаси мухбири.

5. "ЛУКОЙЛ Узбекистан Оперейтинг Компани" МЧЖ:

"Инвестиция — нефть ва газ соҳасини ривожлантиришнинг асосий механизми" мавзуига бағишланган энг яхши материал учун

Обид Шабанов — Бухоро вилояти телерадиокомпанияси радио гуруҳи муҳаррири.

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛАР

6. Европа Иттифоқининг Ўзбекистондаги делегацияси:

1. "COVID-19 нинг Ўзбекистонга таъсири" мавзуидаги энг яхши материал учун;

Санжар Эшмуродов — "Hamshira" журнали адабий ходими;

2. "Ўзбекистонда халқаро ҳуқуқ меъёрларининг имплементацияси"

Анора Содиқова — "Рост-24.уз" янгиликлар сайти муҳаррири.

7. Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти:

"Терроризмга олиб борувчи зўравонлик экстремизми, радикаллаштиришнинг олдини олишга қаратилган ҳаракатлар ёритилган энг яхши материал учун"

Наргиза Юнусова — "human.uz" сайти мухбири.

8. Хитой Халқ Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси:

1. "*Хитой — Ўзбекистон икки томонлама ҳамкорлигининг самаралари ҳақидаги энг яхши материал учун"*

Наргис Қосимова — Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети халқаро журналистика факультети доценти;

2. *"Хитой тўғрисидаги энг яхши материал учун"*

Абдували Сайбназаров — "Ўзбекистон-24" радиоканали шарҳловчиси.

9. Америка Қўшма Штатларининг Ўзбекистондаги элчихонаси:

"АҚШ — Ўзбекистон дипломатик муносабатлари ёритилган энг яхши материал учун"

Беруний Алимов — Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети халқаро журналистика факультети доценти;

Абдулло Абдулбоқиев — "Ньюс.уз" сайти мухбири.

10. Туркия Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси:

1. "Ўзбекистон ва Туркия ўртасида туризмни ривожлантириш масалаларига бағишланган энг яхши материал учун"

Фарида Эгамбердиева — "Даракчи.уз" сайти мухбири;

2. "Туркия ва турк маданияти ҳақидаги энг яхши материал учун"

Шарофиддин Тўлаганов — "Ўзбекистон-24" радиоканали шарҳловчиси.

3. "Туркия ташқи сиёсати ҳақидаги энг яхши материал учун"

Собиржон Ёқубов — "Хабар.уз" сайти мухбири

11. Германия Ташқи ишлар вазирлигининг "Яшил Марказий Осиё" дастури:

"Иқлим ўзгаришининг Ўзбекистон экологиясига таъсири масалалари бўйича энг яхши материал учун"

Карим Зарипов — "Даракчи" газетаси мухбири.

ТЎҚИМАЧИЛИК САНОАТИ

ИМКОНИЯТЛАРИДАН ТЎЛИҚ ФОЙДАЛАНА ОЛЯПМИЗМИ?

Тўқимачилик саноати мамлакатимиз иқтисодиётининг энг муҳим, айтиш жоиз бўлса, дунёга танитувчи тармоқларидан биридир. Бинобарин, бу борада имкониятларимиз жуда юқори. Лекин, афсуски, биз кўп йиллар мобайнида ана шу имкониятдан тўғри фойдалана олмай келдик. Ёки имкониятнинг ўзи йўқ эди. Пахта етиштириб, уни нари борса тола ёки калава қилиб сотар эдик, холос. Ваҳоланки, хом ашё мато ёки тайёр кийим сифатида бозорга чиқарилса, фойда бир неча ўн чандон юқори бўлади.

Нуқтаи назар

Сўнгги йилларда Президентимиз томонидан тўқимачилик саноатини иқтисодиётимизнинг муҳим "драйвер"ларидан бири этиб белгиланганi ўз самарасини кўрсатмоқда. Бунга соҳада охирги йилларда эришилган ютуқлар, саноат корхоналарини тубдан ислоҳ қилиш, ишлаб чиқариш ва экспорт кўрсаткичлари ошиб, республикамизнинг барча ҳудудида тўқимачилик ва тикув-трикотаж корхоналари ташкил этилаётгани самарасида эришилаётган натижалар яққол мисол бўла олади.

2020 йилда дунёда мавжуд пандемия билан боғлиқ вазиятга қарамай, юртимиздаги 1 минг 200 дан зиёд корхоналар томонидан ишлаб чиқарилган 1,9 миллиард долларлик тўқимачилик маҳсулотлари 60 дан ортиқ мамлакатларга экспорт қилинди. Маҳсулотлар кесимида қўшимча ва юқори қўшилган қийматга эга маҳсулотлар экспорти 50,2 фоизни ташкил этди. Франция, Австрия, Кувайт, Венгрия, Филиппин, Люксембург, Греция каби янги бозорлар забт этилиб, Европа Иттифоқи мамлакатларига ҳам экспорт амалга оширилди.

Умуман, ўтган йил якунларига кўра, республикамизда 46,4 триллион сўмлик тўқимачилик маҳсулотлари ишлаб чиқарилди. 1,9 миллиард долларлик экспорт бажарилди. Бу 2019 йилдагига нисбатан ўсиш кўрсаткичи 118,1 фоизга етганини англатади.

Яна бир гап. Тўқимачилик маҳсулотлари экспорти республикамиз умумий экспортининг 12,7 фоизини ташкил қилади. Бу, албатта, яхши кўрсаткич. Таққослаш учун келтириш жоизки, бундан беш йил олдин мамлакатимизда тўқимачилик ва кийим маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми 14 827,0 миллиард сўм, экспорт эса 883 миллион долларга тенг эди.

Қувонарлиси, шу вақт оралиғидаги статистикани кузатар эканмиз, йиллар ўсиш тенденцияси билан якунланмоқда. Ҳеч бир йилда пасайиш йўқ. Демак, мамлакатимизда ушбу йўналишда амалга оширилаётган ислоҳотлар, қолаверса, "Ўзтўқимачиликсаноат" уюшмаси томонидан маҳсулотлар сифатини ошириш, хорижий бозорларда тўқимачилик маҳсулотларига қўйиладиган талаблардан келиб чиққан ҳолда сертификациядан ўтказиш, миллий кийим брендларини ташқи бозорларга олиб чиқиш ва товар белгиларини рўйхатдан ўтказиш, ўзбек тўқимачилик маҳсулотлари нуфузини оширишга қаратилган ишлар беиз кетмаяпти. Самара бор. Бу эса иқтисодиётимиз барқарорлиги, халқимиз фаровонлиги учун жуда зарур.

Етакчи бўлиш учун ҳуқуқий асослар зарур эди

Ҳеч бир соҳа ўз-ўзидан ривожланиб қолмайди. Бунинг учун, аввало, тармоқ етарлича тажрибага эга бўлиши, унинг равнақ топиши учун эса ҳуқуқий асос яратилиши лозим. Бугун Ўзбекистонда ушбу икки омил ҳам мавжуд. Яъни пахта экиш учун еримиз, уни парваришлаш ва етиштириш учун ишчи кучи, қайта ишлаш учун замонавий корхоналар (бунда кейинги йилларда йўлга қўйилаётган кластерлар тажрибаси ҳар томонлама ўзини оқлаяпти) фаолияти йўлга қўйилмоқда. Бинобарин, шулар туфайли тўқимачилик саноати республикамиз иқтисодиётининг етакчи тармоқларидан бирига айланди.

Зарур бўлса, янги ҳуқуқий ҳужжатлар орқали тизимга қўшимча имконият ҳамда имтиёзлар берилмоқда. Хусусан, давлатимиз раҳбарининг 2020 йил 5 майдаги "Тўқимачилик ва тикув-трикотаж саноатини қўллаб-қувватлашга доир кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармонига биноан, корхоналар ҳамда кластерларга янада мадад бериш, маҳсулот рақобатдошлигини ошириш мақсадида халқаро тажриба асосида хом ашё нархини пасайтириш имконияти яратилди.

Шу билан бирга, тўқимачилик ва тикув-трикотаж корхоналарини пандемия давридан сўнг иқтисодий қўллаб-қувватлашга қаратилган 2025 йилгача мўлжалланган дастур ишлаб чиқилди. Бу, аввало, корхоналар фаолиятида узилишлар бўлмаслиги, мавжуд ишчи кучини сақлаб қолиш ҳамда экспорт ҳажмини оширишга қаратилган чора-тадбирларни қамраб олади.

Кейинги уч ёки тўрт йилни оладиган бўлсак, айнан тўқимачилик саноатини ривожлантиришга доир кўплаб Фармон ва қарорлар қабул қилиндики, уларни алоҳида қайд қилиб ўтиш даркор.

Масалан, 2017 йилнинг 15 сентябрида давлатимиз раҳбарининг "Сирдарё вилоятида замонавий пахтачилик-тўқимачилик кластерини барпо этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори қабул қилинган бўлса, ўша йилнинг 28 ноябрида яна бир ҳужжат — "Пахтачилик тармоғини бошқариш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорга имзо чекилди. Айтиб ўтганимиздек, тармоқ учун муҳим бўлган бундай ҳужжатлар бир нечта. Муҳими, улар туфайли ўша пайтларда биз учун янгилик бўлган кластер усулининг, пахтачилик ва тўқимачиликда бошқарувнинг замонавий услуби қанчалик самара берганини бугун кўриб, билиб турибмиз. Зотан, булар тармоқ шахсан давлатимиз раҳбари эътиборида эканлигидан далолат беради.

Имкониятлар майдони

Ишлаб чиқаришда фаолият юритувчи тадбиркор халқаро бозорни кўзламаса, у ҳақиқий ишбилармон эмас. Чунки халқаро бозор муваффақият ва катта даромад манбаидир. Шу жиҳатдан олиб қараганда, Ўзбекистонда тўқимачилик саноати вакилларига яратиб берилаётган имкониятлар уларни янги марраларга сари руҳлантираётгани бор гап.

Тармоқдаги муҳим қадамлардан бири — 2017 йилда Ўзбекистоннинг Европа Иттифоқи билан "тўқимачилик протоколи"ни ратификация қилиши бўлди. Ушбу протоколга мувофиқ, Ўзбекистонга тўқимачилик саноати товарларини Европа Иттифоқи мамлакатларига экспорт қилишда божхона тўловларини сезиларли даражада пасайтириш кўзда тутилган. Агар илгари ўзбек тўқимачилик маҳсулотларига Европа Иттифоқининг божхона ҳудудига киришда 17 фоиз миқдорида солиқ солинган бўлса, протокол шартларига кўра тўловлар 6 фоизга туширилди. Ҳозирга қадар Ўзбекистон Европа Иттифоқига 3 мингта товарни божхона тўловисиз ва 3 минг 200 та маҳсулотни пасайтирилган ставкалар билан экспорт қилиш имконини берадиган "GSP" тартибидан фойдаланиб келаётган эди. Аммо яқиндан бошлаб бу имкониятлар янада кенгайди.

> *Энди ўзбекистонлик ишлаб чиқарувчилар ва экспортчилар ўз маҳсулотларини Европа бозорига экспорт қилишда бир томонлама тариф имтиёзларидан фойдаланиши мумкин. Шу билан бирга, ўзбекистонлик ишлаб чиқарувчилар Европа Иттифоқи мамлакатларига экспорт қилиши мумкин бўлган товарларнинг сони 6 минг 200 тага кўпаяди.*

Яъни Ўзбекистонга ЕИ томонидан "GSP+" мақоми берилди. Бу нима, дегани? Бу, аввало, шуни англатадики, "GSP" (Умумлаштирилган имтиёзлар тизими) ривожланаётган мамлакатларда ишлаб чиқарилган ва улар томонидан ривожланган мамлакатларга олиб кириладиган товарларнинг айрим турлари учун тариф ставкалари пасайтирилади ёки бекор қилинади. Шу билан бирга, "GSP"га нисбатан Жаҳон савдо ташкилотига имтиёзлар берадиган ҳар бир аъзоси, бенефициар мамлакатлар бажариши керак бўлган ўз мезонларини белгилайди. Ушбу схема ривожланган мамлакатлар учун ҳам, имтиёзларни олувчилар учун ҳам қулай.

Мазкур мақомни олиш учун Ўзбекистон инсон ва меҳнат ҳуқуқларига оид 27 та асосий халқаро конвенцияга риоя қилиш, шу жумладан, пахта йиғим-теримида болалар ва мажбурий меҳнатдан фойдаланмаслик, атроф-муҳитни муҳофаза этиш ҳамда бошқарув қоидаларига риоя қилиш доирасида жуда катта ишларни амалга оширди. Шу билан бир қаторда, Ўзбекистон делегациясининг Брюсселга ташрифи чоғида Еврокомиссия вакиллари, тадбиркорлар, машҳур кийим брендлари билан музокаралар олиб борилди. Натижада Европа томони Умумий имтиёзлар тизимининг "GSP+"дан фойдаланувчи мақомини олиш учун зарур бўлган 27 халқаро конвенция ва битимнинг Ўзбекистон томонидан ратификация қилиниши якунланганини билдирди, ушбу мақомни олиш учун Ўзбекистон томони берган аризани қўллаб-қувватлади.

Энди ўзбекистонлик ишлаб чиқарувчилар ва экспортчилар ўз маҳсулотларини Европа бозорига экспорт қилишда бир томонлама тариф имтиёзларидан фойдаланиши мумкин. Шу билан бирга, ўзбекистонлик ишлаб чиқарувчилар Европа Иттифоқи мамлакатларига экспорт қилиши мумкин бўлган товарларнинг сони 6 минг 200 тага кўпаяди. Мутахассисларнинг фикрига кўра, "GSP+"га мувофиқ, дастлабки босқичда тўқимачилик маҳсулотларининг экспорт ҳажми 300 миллион АҚШ долларини ташкил этиши, кейинчалик эса 1,2 миллиард АҚШ долларига ўсиши айтилмоқда.

Европа Иттифоқи билан муносабатлар ва янги тизим Ўзбекистонга жаҳон сиёсий ҳамда иқтисодий тизимига интеграция қилиш имкониятини очиб беради.

Илҳом СОБИРОВ,
Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти ректори, техника фанлари доктори.

Қадрият

ИГНАЮ ИП БИЛАН ГЎЗАЛЛИК ЯРАТАЁТГАНЛАР

Нуротада азалдан ҳунармандчиликнинг каштадўзлик, кулоллик, темирчилик, зардўзлик, заргарлик каби турлари ривожланган. Айниқса, Нурота кашталари нафақат юртимизда, балки хорижда ҳам маълуму машҳур.

Халқ бадиий ва амалий санъати бўлмиш миллий қадриятларимизга эътибор, рағбат оширилган замонамизда у янада равнақ топмоқда. Ҳунармандларнинг ўз ишларини намойиш этиши, тайёрлаган буюмларини реализация қилиши, шогирдлар тайёрлаши учун ҳам кенг имкониятлар, шарт-шароитлар яратилмоқда, турли имтиёзлар беріляпти.

— Нурота каштачилик мактаби хом ашёга дастлабки ишлов беришдан тортиб, якунида тайёр маҳсулотгача бўлган жараёнларни қамраб олиши билан ажралиб туради, — дейди Навоий вилояти тарихи ва маданияти давлат музейи директори Мусаллам Ибрагимова. — Бунда ҳар бир намуна алоҳида аҳамиятга эга бўлиб, маълум бир йўналишлар, яъни турли нақшлар, новда, барг, гуллар сингари унсурлар бу ерда халқнинг орзу-ҳаваси, турмуш тутумини ифода этган. Масалан, келин сепида қўлда тикилган кашта намуналарининг албатта бўлиши анъанаси давом этмоқда. Айтиш мумкинки, бу билан келин ўз уйига чинакам "Боғи эрам" гўзаллигини олиб боради.

Нурота каштачилигининг яна бир жиҳати ушбу халқ амалий санъати мазкур туманда қадим-қадимдан аёлларнинг бандлигини таъминлашдек ижтимоий аҳамият ҳам касб этиб, унинг сиру синоати бувидан набирага, қайнонадан келинга ўтиб келган. Шунингдек, каштадўзлик шунчаки уқув ва маҳоратгина эмас, балки санъат, нафосат, сабру қаноат мактаби ҳамдир.

Мисол учун, каштадўз ушбу гўзалликни яратиш учун бир квадрат сантиметрдаги юзага 50 дан 100 маротабагача игна санчади. Бадиий каштачилик намуналари бақиёслигининг сабабларидан бири ҳам аслида шу.

— Нурота каштачилиги ҳудуднинг сайёҳлик жозибадорлигини таъминловчи омиллардан бири, — дейди М. Ибрагимова. — АҚШ, Хитой, Франция, Япония ва яна бошқа ўнлаб мамлакатлардан келган сайёҳлар нуроталик чеварлар томонидан тайёрланган бундай санъат асарларидан кўз узолмай, ўз ҳайрат ва таҳсинларини изҳор этадилар. Франциялик сайёҳ Доминико Биго "Ўзбекистон ниҳоятда бой тарихга эга, маданий мерос қадрланган мамлакат экан. Биргина халқ амалий санъатининг ўзи минг-минг йиллик тараққиётни кўз ўнгингизда гавдалантиради", деб музейимиз ташриф китобига ёзиб кетгани ҳам шундан далолат.

Чиндан ҳам, кўҳна удумларимиз сайёҳликнинг оҳанрабоси. Бунга эса ортиқча изоҳнинг ҳожати йўқ, назаримизда.

Темур ЭШБОЕВ («Халқ сўзи»).

ҚАДИМИЙ ҚЎЛЁЗМАЛАР НЕГА ҚАРОВСИЗ ҚОЛМОҚДА?

ЁХУД БУХОРОДАГИ ИЛМИЙ МАРКАЗ МОҲИЯТИ ВА АҲАМИЯТИНИ МУТАСАДДИЛАР УНУТМАСЛИГИ КЕРАК.

Кейинги йилларда буюк аждодларимиз диний, илмий ва маънавий меросини чуқур ўрганиш, тарғиб этиш, ёш авлодни миллий қадриятларимиз асосида тарбиялаш борасида катта ишлар амалга оширилди. Бу хайрли тадбирлар изчил давом эттирилмоқда.

Гап маданий мерос ҳақида бораркан, қўлёзмаларнинг инсоният тараққиётига қўшган ҳиссасини алоҳида эътироф этиш керак. Зеро, ҳар қанча ғурурлансак арзийди: юртимиз, жумладан, Бухородан қадимда ўнлаб мирзамуншийлар ва саҳҳофлар етишиб чиққан, бутун бошли хаттотлик санъати мактаблари вужудга келган.

Яхшидир аччиқ ҳақиқат

Агар ўтмишда барча асарлар қўлёзма ҳолида нусха кўчириш йўли билан кўпайтирилгани инобатга олинса, бу мактабларнинг ўрни ва аҳамияти бениҳоя катта экани аёнлашади. Бинобарин, аждодларимиздан мерос ҳар бир қўлёзмани асраб-авайлаш, уларни ўрганиш, келажак авлодга зиён-заҳматсиз етказиш бурчимиздир.

— Бухоро давлат музей-қўриқхонасида сақланаётган араб ёзувидаги қўлёзмалар фонди ўзининг бойлиги, асарларнинг ранг-баранглиги ва илмий қиммати жиҳатидан ноёб, — дейди тадқиқотчи олим, вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш институти ўқитувчиси Ҳусен Жўраев. — Бу ерга мамлакатимизнинг турли илм даргоҳларидан олим ҳамда тадқиқотчилар келиб, илмий изланишлар олиб боришяпти.

Афсуски, ҳозирги кунда ушбу қўлёзмаларни асраш ачинарли аҳволда. 500 — 700 йиллик тарихга эга айрим қўлёзмалар қуриган дарахт баргини эслатади. Майдаланиб титиладиган ҳолатга келиб қолган. Фикримча, уларни марказ кутубхоналарига кўчириш ҳолларига ҳам чек қўйиш зарур. Чунки қўлёзмалар олис масофага ташиш ва китоб кўргазмалари намойишига дош беролмайдиган даражага келиб қолган.

Узоқ йиллардан буён Бухоро хаттотлик мактаби тарихи ва унинг маданий ҳаётга таъсири мавзуида самарали изланишлар олиб бораётган ушбу мутахассиснинг фикрича, бунга қўлёзмалар сақланадиган фондларда (бундай фонд Абу Али ибн Сино номидаги вилоят ахборот-кутубхона марказида ҳам бор) китоб таъмирловчи штатининг йўқлиги, малакали кадрларнинг камлиги, қадимий қўлёзмаларни рисоладагидек сақлаш учун замонавий шарт-шароитлар мавжуд эмаслиги сабаб бўлмоқда.

Ваҳоланки, дунёда бу борада ўрганса арзигулик тажрибалар бор. Масалан, жаҳондаги энг йирик саналган Россия Миллий кутубхонасининг нодир қўлёзмалар фондида бутун бошли лаборатория фаолият кўрсатади. Қўлёзмалар ҳолатини яхшилаш, уларни ташқи таъсирлардан муҳофаза қилиш ишларида оддий таъмирловчидан тортиб профессорларгача иштирок этишади.

— Бизда ҳам қўлёзмалар умрбоқийлигини таъминлаш учун доимий лаборатория ташкил қилиш, унга мутахассис олимларни жалб этиш керак, — дейди Ҳ. Жўраев. — Нодир асар ва ҳужжатлар жойлашган хоналар намликни меъёрда сақлаб турадиган совиткичлар билан жиҳозланса, реставрация хоналари ажратилса, мақсадга мувофиқ бўлади.

Мазкур юмушларни амалга ошириш учун китобат санъати усталарини, хусусан, қоғозрез, яъни қоғоз қуювчи, хаттот, лаввоҳ, наққош муқовасоз, китоб реставраторлари, манбашунос мутахассисларни тайёрлаш зарур.

Ўрганишлар шуни кўрсатдики, ушбу тизимда бир қатор муаммолар юзага келган. Масалан, 2017 йилда Бухоро давлат музей-қўриқхонасида араб ёзувидаги қўлёзмаларни ўрганиш илмий марказида штатлар қисқартирилган. Бу ҳам етмагандай унинг илмий мақоми олиб ташланган ва музей тасарруфидаги "Ҳужжатлар" фонди бўлими таркибига киритилган.

— 1990 йилдан 2017 йилгача, яъни янги штатлар жадвали чиққунига қадар илмий марказда уч ходим ишларди, — дейди музей-қўриқхона илмий ходими Аҳтам Аҳмедов. — Марказдаги 7 мингга яқин тарихий ёзма манбаларнинг сақланиши, умрига умр қўшиш, уларни ўрганиш борасида маълум даражада ишлар олиб бориларди. Ҳозир эса 47 мингта экспонатга икки нафар ходим жалб қилинган. 2017 йилдаги ички қарор зарарга ишлаяпти. У халқимиз бой маданий меросининг ажралмас қисми саналган қўлёзма китоблар, тарихий ҳужжатларни қишда намдан сақлаш, ёзда иссиқ ҳамда қуруқ ҳаводан асрашга хизмат қилаётгани йўқ. Уларга талафот етса, нодир китобларни қайтадан кўчириб бера оладиган хаттотларни қаердан топамиз?!

Дарҳақиқат, 27 йилдан буён фаолият кўрсатиб келаётган қўлёзмалар фонди шошмашошарлик билан қабул қилинган биргина ички буйруқ билан йўққа чиқарилса, бу ўзимиз соясидан баҳра олиб турган дарахт илдизига болта уриш билан баробар эмасми? Қолаверса, бундай ёндашув давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 24 майдаги "Қадимий ёзма манбаларни сақлаш, тадқиқ ва тарғиб қилиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори талабларига зид эмасмикан?!

— Илмий марказнинг аҳамияти бениҳоя катта, — фикрида давом этади А. Аҳмедов. — У фақат қўлёзма китоблар ёки тарихий ҳужжатларни ўрганиш билангина чекланиб қолмайди. Марказ безак санъатининг барча тури, дейлик, тарихий бинолар пештоқидаги, масжидлар меҳробида, қабр тошлари, эркак ва аёллар кийимларидаги, чинни ҳамда сопол буюмлар, мисдан ишланган уй-рўзғор анжомлари, тангалар, ёғоч дарвоза ва эшиклардаги

эпиграфик ёзувларни, умуман, ўзбек давлатчилиги тарихини ўрганиб, тадқиқ этади. Марказ боқий меросни келажак авлодга беминнат етказишга хизмат қилади.

Масаланинг яна бир томони бор. Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан Бухорода Мир Араб олий мадрасаси фаолияти йўлга қўйилди. Бухоро давлат университетида "Ислом тарихи ва манбашунослиги" йўналишида бўлим таъсис этилди. Бундан ташқари, матншунослик ҳамда адабий манбашунослик йўналишида таҳсил олаётган бакалавр ва магистратура босқичидаги талабалар бор.

Агар Бухородаги илмий марказ фаолияти қайта тикланиб кенгайтирилса, биз юқорида номини тилга олган ўқув юртларининг толиби илмлари, ёш мутахассисларнинг бу ерда илмий тадқиқот ишлари олиб боришлари учун жуда қулай муҳит юзага келган бўларди. Негаки, Бухорода араб ёзувидаги нодир қўлёзма ҳамда тошбосма асарлар жуда кўп. Улар ўз тадқиқотчиларини кутиб турибди.

Хулоса ўрнида айтганда, Бухородаги нодир қўлёзмалар, китоблар, тарихий ҳужжатларни кўз қорачиғидек асраб-авайлаш, ўрганиш ва уларнинг умрига умр қўшиш бугун ҳар қачонгидан-да долзарб. Буни мутасаддилар унутмаслигини истардик, холос.

Истам ИБРОҲИМОВ («Халқ сўзи»).

Халқ сўзи
Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 548. 26 300 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Газетамиз ҳақидаги маълумотларни юклаб олиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-233-52-55;
Котибият 71-233-10-28; Эълонлар 71-232-11-15.

ISSN 2010-8788

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.

Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ҳамда оператор М. Бегмуратов томонидан саҳифаланди.

Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмахона телефони: 71-233-11-07.

МАНЗИЛИМИЗ:
100000,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — Д. Каримов.
Мусаҳҳиҳ — С. Исломов.

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41. ЎзА якуни — 23.05 Топширилди — 02.15 1 2 3 4 5 6